

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Mishnayot

‘im perushe ... Rabenu ‘Ovadyah mi-Berçinorah ve-Tosfot Yom Tōv ...
Ve-elū nitosfu ... kol ḥilufe girsa’ot, mar’eh meqomot ba-Rambam u-ve-Ṭur
ve-Sh.‘A ... u-mar’eh meqomot ba-Shas

Seder Mo‘ed

**Berçinorah, ‘Ovadyah ben-Avraham mi-
Dihrenfurt, 543 [1782 oder 1783]**

תינעת תכסמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11110

תקע בראשונה פשוטה שלפני התרועה תקע כדרכה ומשך בשניה תקיעה של אחר התרועה משך כשתים ללחץ זה ידוי שתים שהיה צריך לעשות זו אחר זו פשוטה שלאחריה דמלכות ופשוטה שלפניה דזכרונות : אין צידו אלא אחת דאפסוקי

אלא סבור שקול אחד קצר לאו כלו' הוא ואין אדם מניב בקו' אחד בלבד לא בג' כוחות קצרות ולפיכך שעור יבבא אחת הוא בג' כוחות של כל כו' כלומר שעושה ג' כוחות תכופות וקצרות ומפסיק וזה יבבא אחת אבל שעור ג' כוחות קצרות

א כו' כי
ב כו' כי
ג כו' כי
ד כו' כי
ה כו' כי
ו כו' כי
ז כו' כי
ח כו' כי
ט כו' כי
י כו' כי

תקע בראשונה ומשך בשניה בשתיים אין בידו אלא אחת מי שבדרך ואחר כך נתמנה לו שופר תוקע ומריע ותוקע שלש פעמים בשם ששליח צבור חייב כך כל יחיד ויחיד חייב ר"ג אומר שליח צבור מוציא את הרבים ידי חובתן :

נשלטה מסכת ראש השנה

בכח' הוא הנקרא שבר לשני הפירושים וניחו לא סגי ליה כשעושה ג' כוחות קצרות בלגד ללחץ בה ידי חובת תרועה שהיא יבבא אחת כמו דלכירוש קמח לא סגי בכח אחד שהיא יבבא אחת אע"ג דלא כתיב אלא תרועה דמתרגמין יבבא ומשמע חדא אלא ודאי סברא בעלמא אי נמי קבלה בידם דבחדא לא סגי אבל הוכחה מן הכתוב לא מנאחי :

השנה בין בשאר כל ימות השנה ואין ש"ג יורד לפני התיבה אלא להוציא את שאינו בקי : ש"ג מוציא את הרבים ידי חובתם בין בקי בין שאינו בקי בין בברכות של ראש השנה בין בתפלות של כל השנה ואין יוצא י"ח לא בתפלה שמתפלל הוא בעצמו כך כל יחיד ויחיד הבקי יודע להתפלל אינו יוצא ידי חובתו אלא בתפלת עצמו בין בראש השנה בין בשאר כל ימות השנה ואין ש"ג יורד לפני ידי חובתם בין בקי בין שאינו בקי ולמה צנור מתפללין בלחש כדי להסדיר ש"ג את תפלתו והלכה כחכמים בברכות של כל השנה שאין ש"ג מוציא אלא את שאינו בקי אבל בברכות של ר"ה ושל י"ב של יובל סקן ע' ברכות ארובות ואין הכל בקי אין כן הלכה כר"ג שכסם שמוציא את שאינו בקי כך מוציא את הבקי :

נשלטה מסכת ראש השנה

תקע בראשונה ומשך בשניה כשתים וכו' שאין לתקיעות שעור למעלה שאם רצה להאריך מאריך ואין הדבר ניכר כשהוא מאריך שיכוין לשתי תקיעות אלא מחמת כשהוא כפלים כשעור תקיעה ראשונה ומשום הכי קמני תקע בראשונה שבתחלת הסיון והאריך בשניה כשתים בראשונה סלקא דעתך אמינא כיון דהאריך בה כשתים שבראשונה דלחוי כאלו הפסיק בנתיים ואיכא שתי תקיעות קמ"ן הרא"ש והר"ן בשם הרמב"ן : מושך בשניה כשתים כתב הר"ב ללחץ זה כו' פשוטה שלאחריה דמלכות ופשוטה שלפניה דזכרונות וכן לשון רש"י ואע"פ שימשוך עד שאמר עשרה וזכרונות יש לעשות כן א"ג כריב"ן דאם אמר שלש יאל' וכל סקן לדברי הפוסקים דכשאומר ובתורתך כתוב לאחר דלא וגוסה הכרעה אינו מעבדת לאומרה כל כך בראשונה ועוד יש לומר דקאי אסיפא יחיד שצריך ואח"כ נתמנה לו שופר כו' אין צידו אלא אחת היינו תקיעה שלאחריה ולא כו' דהיינו תקיעה ראשונה ודמ"ה אצטריך למתני תקע בראשונה דלמחוי לא תעלה לו לתקיעה אחת דהא כונת מנות תקיעה היתה לו אלא לתקיעה אחרונה של סיון העבר עלתה לו ודקמני תקע בראשונה כדתני לעיל הר"ן : נתמנה מפורש במשנה ד' פ"ז דשביעית : תיקע ומריע ותוקע ג"פ תוקע ומריע ותוקע בשביל מלכות וכן בשביל זכרונות וכן בשביל שופרות רש"י : כך כל יחיד ויחיד חייב כתב הר"ב ואין ש"ג יורד לפני התיבה אלא להוציא את שאינו בקי דאע"ג דכל ישראל ערבים הם זה לזה ומה"ט מוציא זה את זה בברכת המזות כמ"ס דש"ס דלעיל שאתניה בנמרה דהכא בפיקא דחיי שצריך וכו' יחיד שלא צריך חין מצירו צריך עליו ועממה כתב הר"ן בשם ירושלמי משום דתפילה מסתבר שהיא כל אחד מבקש רחמים על עצמו ופסק ההלכה שכתב הר"ב בגמרא :

סליקא לה מסכת ראש השנה

כשהשלים רבו על המועדים האמורים בתורה חזר לרבר על זמני התעניות הנזכרים בכפרי הגבואה והם הצומות שהקנו הגבאים וסידר אחר כך ענין התעניות הרב"ס

מסכת תענית

מסכת תענית

מזכירין גבורות גשמים חיידי דתנא במסכת ראש השנה דהליק מינה ובחב גדוין על המים תנא הכא מאימתי מזכירין גבורות גשמים ולפי שהגשמים אחת וגבורותיו של הקב"ה דכתיב (חייבה) עושה גדולות ואין חקר הנותן מטר על פני ארץ משום הכי קרי

פרק א מאימתי מזכירין גבורות גשמים

מזכירין גבורות גשמים כתב הר"ב חיידי דתנא במסכת ר"ה דמדקמני מאימתי מכלל דפשיטא ליה דחייבים להזכיר ויכא חזין אלא חיידי וכו' כדאיתא בגמ' ומיהו במשנה ג' פרק ה' דברכות דתנן התם מזכירין גשמים

מסכת תענית

פרק א מאימתי מזכירין גבורות גשמים

מזכירין גבורות גשמים כתב הר"ב חיידי דתנא במסכת ר"ה דמדקמני מאימתי מכלל דפשיטא ליה דחייבים להזכיר ויכא חזין אלא חיידי וכו' כדאיתא בגמ' ומיהו במשנה ג' פרק ה' דברכות דתנן התם מזכירין גשמים

קרי להו גבורות גשמים: מיום טוב אחרון של חג אבל כל שבעה ימי החג לא: שהגשמים לימי סוכה סימן קללה משל לעבד שבה למוזב כוס לרבו ושקר לו רבו קיתון על פניו וכלומר אי אפשר בשמושק: אם כן אתה אומר מזכירין: אף על פי שאין שואלין הוהיל דמשמע בעונתו: אפילו בקין וזכירו מה אתה נותן סימן מ"ט ראשון: והלכה כרבי יהושע: ב אין שואלין את הגשמים: היינו אין מזכירין את הגשמים: אלא סמוך לגשמים: דהיינו יום ח' של חג דמן החג ואילך זמן גשמים הוא וסתמא כרבי יהושע: פ"א רבי אליעזר ור יהושע דפלוגי לעיל בהזכרת גשמים: מודים הם לענין שאלה: דהיינו לומר וכן טל ומטר: שאין שואלין אותן אלא סמוך לגשם דהיינו כג' במרחשון או ב' ב' כדמפרשי תנאי לקמן במתניתין: האחרון: מוזכר מוריד הגשם:

גשמים בפתח ית הממים: לא מני תנא למתני מאמתו דלי מהתם ה"א דאין זמן קבוע: אלא לעולם מזכירין כמו תחית הממים: אבל בר' ה' דתנן וזכג נידונון על המים ואורחא דמלתא לרצות לפני שאלה כדלחמן: לכך שניק עד הכא

א ת"י פ"ב
ה"א תחילת
ט"ו ט"ז פ"ב
ס"ג פ"ב

תוספות: מזכירין דקרי ליה בלשון הזכרה מפורש במשנה ב' פ"ה דברכות: ומדלא תני מזכירין וקתני מזכירין: וכדלויק הר"ן גבי השני מתקיע: במשנה ז' פ"ד דר"ה ל' דאשמעי' הא דירושלמי שהביאו הר"א והטור סימן קי"ד: אסור להזכיר עד שיכרוז ש"ס משיב הרוח כו' כדי שלא יהא דבר מעורב ביניהן ע"כ ולהכי תני מזכירין שכל ש"ס וש"ן: מזכיר ומכריז אל הכבוד כדי שזכרו בתפלתן: ועיין במשנה ב': גבורות גשמים כתב הר"ב לפי שהגשמים אחת מגבורותיו כו'. מפורש יפה בפ"ה דברכות: רבי אליעזר אומר מיום טוב ראשון של חג: מפרש בגמרא דמלוכלב קא גמר לה שבה לרצות על המים ומתחילין לנטלו מיום טוב הראשון

רבי אליעזר אומר: מיום טוב הראשון של חג: רבי יהושע אומר: מיום טוב האחרון של חג: אמר לו רבי יהושע: הואיל ואין הגשמים: אלא סימן קללה בחג: למה מזכיר: אמר לו ר' אליעזר: אף אני לא אמרתי לשאול אלא להזכיר: משיב הרוח ומוריד הגשם בעונתו: אמר לו: אם כן לעולם יהא מזכיר: ב אין שואלין את הגשמים: אלא סמוך לגשמים: רבי יהודה אומר: העובר לפני התיבה: ביום טוב האחרון של חג: האחרון מזכיר

המתפלל תפלת מוסף והראשון

הראשון מגבורותיו כו'. מפורש יפה בפ"ה דברכות: רבי אליעזר אומר מיום טוב ראשון של חג: מפרש בגמרא דמלוכלב קא גמר לה שבה לרצות על המים ומתחילין לנטלו מיום טוב הראשון

של חג הלכך בתפלת יוצר נמי של יום טוב הראשון מזכירין גבורות גשמים: ומיהו מאורתא לא מתחילין כשם שאין מתחילין לטול את הלולב בלילה ו' ל' דלא אכפת לן להפסיק בהכרזה דמשיב בין גאולה לתפלה כיון דצורך תפלה היא: רבי יהושע אומר מיום טוב האחרון של חג: כתב הר"ב והלכה כרבי יהושע: ועיין במשנה דלקמן:

אף אני לא אמרתי לשאול אלא להזכיר: פירש"י לא אמרתי לשאול שיתפלל על הגשמים בחג: כגון וכן טל ומטר: אלא להזכיר שיתחיל להזכיר בחג גבורות של מקום שמוריד גשמים בעונתן כלומר בזמנן: משיב הרוח וכו' בעונתן כשם שתחית הממים מזכיר כל השנה כולה ואינה אלא בזמנה: ורבי יהושע אמר לך: בשלמא תחית הממים מזכיר כולה וימיה וזמניה הוא: אלא גשמים: תנין סוף פירקין יא נסן וירדו גשמים סימן קללה: גמרא: אמר לו אם כן לעולם יהא מזכיר: ורבי אליעזר סבירא ליה צברייתא בגמרא: דאם ב' להזכיר כל השנה כולה מזכיר דלעולם בעונתו משמע: מיהו עד השתא לא רמי עליה חובה: אבל ביום טוב הראשון חובה לרצות לפני שאלה: שכל הבא לבקש מקדים ומרצה: תוספת:

ב אין שואלין כו': פ"ה הר"ב היינו אין מזכירין כו'. וסתמא כרבי יהושע וא"כ רבי יהודה אתא ופליג: וכדמשמע מלישנא דר"י אומר ובגמ' נמי מוכח דרבי יהושע ור' יהודה לא אמרו דבר אחד דלמריגין רבי יהושע היא דאמר משעת הגחתו של לולב שאין מזכירין עליו עוד ולא אמרינן ורבי יהודה: ותו בגמ' לעיל דף ב' ע"א איתא בהדיא דר' דאמר האחרון מזכיר לא אתא כרבי יהושע דאמר יי"ט האחרון הוא מזכיר וקשיא ר"ב אדר"ב דמתניתין דלעילפי' דהלכה כרבי יהושע: וכן מפרש דהלכה כרבי יהודה: ואפשר דלעיל לא פסק כרבי יהושע: אלא לגבי ר"א: והרמב"ם נמי כתב הלכה כתריוהו ומפרש למשנתנו סמוך לגשמים היא תפלת מוסף כמו שביאר רבי יהודה: ואפי' שהלשון ר"י אמר: לא קשיא דטובא אשכחן דכוותיה ולא פליג כמ"ס במשנה ה' פ"ג דבכורים מ"מ בגמרא איתא בהדא דמוקיים להך רישא כרבי יהושע ורבי יהושע ור' יהודה לא אמרו דבר אחד: העובר לפני התיבה כו'. משום שאין מזכיר אלא עד שיכרוז הש"ס להכי תני העובר כו'. וכן מזכיר כל יומי: כ"כ הרא"ש וכתב הר"ן דבפסח דלא תלי בש"ס ה"ל למתני במוסף (זוכרין) אלא אידי וכו'. א"כ דתלי נמי בש"ן להכריז העל ומיהו לשון מזכירין דלעיל השנוי בלשון רביס כבר מיושב במה שכתבתי שם ותדע דהא תו בכולה מתניתין דלעיל תני נמי בלשון יחיד: האחרון מזכיר: פ"ה הר"ב המתפלל מוסף שמהגס היה העובר לפני התיבה בתפלת מוסף אינו אותו שער בשחרית: כמ שפית יוסף סימן קי"ד וכבר כתבתי כן בשם הר"ן במשנה ז' פ"ד דראש השנה: וקצת יש לדקדק אמאי קרי ליה התם השני והכא קרי ליה האחרון: וכתבו התוס' והרא"ש ובירושלמי קאמר אמאי אינו מזכיר מאורתא פירוש מתפלת ערבית: ומשני דלית תמן כל עמא ונמצא זה מזכיר וזה אינו מזכיר ויהא אגודות אגודות: ולדכרו בצפרא פירוש בתפלת שחרית: ומשני דהו סברי מדכרי ליה מדאורת' ונלשג' הבא' יזכירו גם מצער (ועיין בירושלמי ריש מילתין ואז תבין): הראשון

הראשון אינו מוזכר פירש הר"ב אינו מוזכר גסס' אלא
טל' וכ"כ הרמב"ם * אכל אומר ומוריד הטל
וזה כמנהג בני ספרד שהזכיר הטור בסיומן ק"ד שנהגים
להזכיר בימות החמה משיב הרוח ומוריד הטל :

והראשון המתפלל תפלת שחרית אינו מוזכר גסס' אלא טל:
והלכה כרבי יהודה * והא דתמן בסמוך * רבי יהודה אומר עד
שיעבור הפסח והכל קאמר רבי יהודה ב"ט הראשון של
כסא * האחרון אינו מוזכר * תרי תנאי נבנה ואלו בזה דר"י *

ג בשלשה במרחשון שואלין את
הגשמים * חומרים ותן טל
ומטר בצרכת השמים * והכי
מילי בארץ ישראל אכל בגולה
אין שאלים עד ששים יום
לתקופת תשרי * וביום ששים
עלמו מתחילין לשאול הגשמים:
האחרון שבישראל לנהר פרת *
איתן שעלו לרגל החורר
לכתובין ולא יפסיקו הגשמים *
ד הגיע שבעה עשר במרחשון:
וכבר עברו ג' זמנים שהן ג'
במרחשון * ושבע ושבעה עשר:
התחילו היחידים * תלמודי
חכמים * שלש

הראשון אינו מוזכר * ביום טוב הראשון
של פסח הראשון מוזכר * האחרון אינו
מוזכר * עד אימתו שואלין את הגשמים *
רבי יהודה אומר: עד שיעבור השבוע *
רבי מאיר אומר * עד שיצא ניסן * שנאמר
(ויאל ב') ויורד לכם גשם בורה ומלקוש
בראשון: ג' בשלישה במרחשון שואלין
את הגשמים רבן גמליאל אומר בשבעה
בו חמשה עשר יום אחר רחג: בדי שגוע
אחרון שבישראל לנהר פרת: ד' הגיע
שבעה עשר במרחשון ולא ירדו גשמים *
התחילו היחידים מתענין שלשה

האחרון אינו מוזכר ירושלמי
מ"ט דר"י כדו שילאו
המועדות בטל מפני שהטל סימן
יפה לעולם ויזכיר מבערב וכו'
כדלעיל: עד שיעבור הפסח *
אפשר לי אומר שסובר דכיון שאין
מתחילין להזכיר * אלא ביום
טוב אחרון של חג * הכי נמי
אין פוסקין אלא עד שיעבור
הפסח ועוד שרגילין להתאחד
בירושלים עד שיעבור הפסח
כמו במשנה דלקמן ואין כל כך
עוברי דרכים בחג הפסח
שהגשמים יפסיקו ואף ע"ג
דכתחלה מתחיל ביום טוב
האחרון מיהת שאני התחלה

מ חיי יוסף ע
ס
ב ה"ד:
יוד * ג"ה
כח * ח"י
ע"ג ה"ה תפלה
טו"פ א"ח ע"ה
ק ו טע"ה
ד יול' ח"י
פ"ג ח"ה
תענית
ש"ס ע"ה
ט"ה
ט"ז

דאי לאו דבימי הסוכות סימן קללה לנשיים היה להתחיל מ"ט הראשון ולפי' מתחיל ככלות ימי הסוכה *
שנאמר ויורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון * ותנאי דפליגי ס"ל דאין למדין מהא דניבא יואל לשעתו שהיה שנת
רעבון ועלירת גשמים שבישר להם הנביא שא"פ שיצא אדר ולא ירדו גשמים טיאלו ויורעו ויורד להם גשם
מורה ומלקוש בראשון: ג בשלישה במרחשון שואלין כו' דזמן רביעה ראשונה בג' במרחשון * כמשהנה דלקמן * ומ"ש הר"ב
אכל בגולה כו' לפי שהוא מקוש נמוך * וא"כ מטר כל כך * רש"י: בשבעה בו * חמשה עשר יום אחר החג * לבן רש"י *
כלומר בשבעה במרחשון הוא חמשה עשר אחר החג ע"כ * וזה יצדק לעולם כפי סדר העיבור המסור בדיניו * שאנו חושבים בו
עכשיו שלעולם תשרי מלא * אכל כשקדשו ע"פ הראיה * וזה היה בימי ר"ג * אפשר שהיה חסר * ועוד ללשון רש"י * היה ז' *
ט"ו יום חריכות לשון ללא בורך * אכל הוצרך לתתנו ע"ו יום * לומר ללא דוקא * בו * אלא הכל תלוי בטו יום אחר
החג * ואם תשרי חסר * יהיה בשמנה במרחשון * וירושלמי מני אס היתה השנה חסרה כותבין לה חסרונה * ואם לאו
הולכין אחר סדרה * דברי רשב"ג * רבי חומר לעולם הולכין אחר סדרה אם היתה שנה מעוברת * הולכין אחר עיבורה *
בדי שיגיע אחרון שבישראל לנהר פרת * שלפעמים מתעכבין קצת בירושלים * עד שיעבור החג כולו *
לנהר פרת * שהיא בצפונה של ארץ * ראל * כמ"ש רש"י בתפלת ספריהושע * בפסוק מהמדבר וגו' וכן הוא בגמרא בפרק
עשרה יוחסין * ומפורש תמצא ביחזקאל סימן מ"ז ומ"ח בחלוקת א"י לעתיד * לשני עשר שבטי ישראל באורך ממזרח
למערב לכל שבת ושבת * ורוחב לכל שבת ושבת כזה * כזה * מלפון לדרום לכל שבת ברוחב ע"ה מילין * כאשר
למדנו מן התרומה שמדתה כך * כמפורש שם בס' מ"ה * וכתוב בהלכות אחד החלקים * שומע אני שכן הוא ג"כ שעור כל א'
מהחלקים השנים עשר שהתרומה היא השלשה עשר * וכן ביאר סר רש"י * ומפורש בכתוב כי חמשה שבטים בדרום התרומה
ושבעה בצפונה * ושבדרום התרומה היא העיר ירושלים * וגזלאת למד שמקלה הדרום של התרומה ששם העיר * הנה הגם
כתבנו דמהלך יום יוד פרסאות * הכילך שמן ירושלים מדרומה * עד קנה הצפון של ארץ ישראל שהוא נהר פרת * מהלך ט"ו
יום * וכבר כתבתי זה בספר נורת הבית במהדורות לסיומן פ' * ואל התמה על השבחות שכתב * אלו הט"ו יום * שהרי אפשר
שילך ע"ה בורגנים * כדאיתא פרק שואל במסכת שבת דף ק"ו ע"ב * וגם ע"י עיבורי עיר * כמ"ש בטור סימן של"ח והואיל
ואפשר להיות כן * שיערו חכמים בכך ימים * כיון שאפשר שאין השבחות מעכבות:

ד הגיע י"ז במרחשון * כתב הר"ב וכבר עברו ג' זמנים כו' * בגמ' דף ו' ע"א * הניח איזה רביעה הבכירה בג' במרחשון
בינונית בשבעה בו * אפילה ב"ו בו * דברי רבי מאיר * ועיין מ"ש במשנה דלקמן:
ד' יחידים פ' הר"ב תלמודי חכמים שני יחידים כמשיהם * הרא"ש פ"ח דגדרים דף ס' ג' וכתבנו דבגמרא מאן יחידים *
אמר רב הונא רבנן * ובתרא הכי תני איזהו יחיד * ואיזהו תלמוד * יחיד כל שר"ה למנוחו פרנס על הצבור תלמוד
כל ששואלין אותו דבר הלכה * ואומר * אפילו במסכת כלה * ע"כ * ש"מ דיהיד עדיף מתלמוד * ומשום הכי נמי נראה לי דרב
הונא אמר רבנן ולא אמר ק' חזוניהו אשכחן בדוכתא אחריתא דקורא תלמוד לזה שראוי למנוחו על הצב' כמו שהבי' האב'

ד הגיע י"ז במרחשון * כתב הר"ב וכבר עברו ג' זמנים כו' * בגמ' דף ו' ע"א * הניח איזה רביעה הבכירה בג' במרחשון
בינונית בשבעה בו * אפילה ב"ו בו * דברי רבי מאיר * ועיין מ"ש במשנה דלקמן:
ד' יחידים פ' הר"ב תלמודי חכמים שני יחידים כמשיהם * הרא"ש פ"ח דגדרים דף ס' ג' וכתבנו דבגמרא מאן יחידים *
אמר רב הונא רבנן * ובתרא הכי תני איזהו יחיד * ואיזהו תלמוד * יחיד כל שר"ה למנוחו פרנס על הצבור תלמוד
כל ששואלין אותו דבר הלכה * ואומר * אפילו במסכת כלה * ע"כ * ש"מ דיהיד עדיף מתלמוד * ומשום הכי נמי נראה לי דרב
הונא אמר רבנן ולא אמר ק' חזוניהו אשכחן בדוכתא אחריתא דקורא תלמוד לזה שראוי למנוחו על הצב' כמו שהבי' האב'

בתעניות המוכרות מאכל ומשקה . אבל המוכרות שאר דברים . אין פותחין אותם כלל . וכן משמע מדברי רש"י . עכ"ל . ולשון סחורה שייך במידי דמיכל דהכי אשכחנא גבי שביעית לאכלה ולא לסחורה :

א מניחה : ז ממעטין במשא ומתן . סי' של שמחה דומיא דבנין ונטיעה דשלקשמחה דוקא . אבל שאר בנייה שרו ואין לך משא ומתן גדולה מזה . תוספת פ"ק דמגילה דף ה' ע"ב :

בארומין ובגשואין . ר"ל שלא יהו שני כלל וחמירי מוט' באב שמארסין בו (דהא בסוף מכ למין לא חסר לה) אבל אין לפרש ממעטין אבל ששים קצת דאם כן הוה ליה לפרש השעור מה שהוא קורא ממעטין . תו' שם :

הנזופין כמו געורין תרגום ויגער בו . ונוף ביה . הרמב"ם : יצא ניסן של תקופה כשהגיע השמש לתחלת מזל שור . רמב"ם פ"ג מהלכות תענית . כלומר ולא ניסן של חדש הלכנה ובירושלמי אומר כמ"ס ז"י סימן תקע"ה :

וירדו גשמים סי' קללה . כן בגירסא במשנה שבגמ' ובשאר ספרים מדויקים . וכן נראה שהיא גירס' הר"ב . אבל נראה לי לישב גירסת הספר לפי מה שכתב הר"ב דדוקא כשלא ירדו כלל קודם ניסן מתנייתין הכי קאמרה יאל ניסן ולא ירדו גשמים . שוב סימן קללה הם . וזה שהתנה הר"ב כשלא ירדו כלל ירושלמי . הביאו הר"ף . ויש לתת טעם בדבר מההיא דתנין במשנה ג' פרק ג' דמועד קטן . ורעים שלא שתו לפני המועד ולא פסדי אם לא ישתו . ואם שתו פסדי . דחזינן מהכא דרעים

ז עברואלו ולא נענו . ממעטין במשא ומתן . בבנין ובנטיעה . באירוסין ובגשואין . ובשאלת שלום בין אדם לחבירו . בבני אדם הנזופין למקום . היחידים חוזרים ומרענים . עד שיצאניסן . יצאניסן . (גמ' ויר' וירדו) ולא ירדו גשמים . סי' קללה שנאמר (שמואל א' ב') הלא קציר חטים היום . וגומר :

פרק ב סדר תעניות כיצד מוציאין את התיבה לרחיבה של עיר . ונותנין אפר מקלה על גבי התיבה . ובראש הנשיא . ובראש אב בית דין . וכל אחד ואחד נותן מראשו . הזקן שבהן אימ' לפניהן רבין בבושין . אחינו לא נאמר באגשי נינוה . (יונה ג') וירא אלהים את שקם ואת תעניתם . אלא וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה . ובקבלה הוא אומר . (יואל ב') וקרעו לבבכם ואל בגדיכם : ב עמדו בתפלה . מורידין לפני התיבה . וכן

עקידתו של יצחק וירחם : על גב התיבה . משום דכתיב (ישעיהו ג') ככל צרםס לו' : ובראש הנשיא וכו' . וכן עצמן אינם נוטלין כדי שיחיישו יותר . לפי שאינו דומה מתבייש מעצמו למתבייש מאחרים : דברי כבושים . דברים שבושין לבו של אדם להחזירו למוטב : ובקבלה . בדברי הנביאים : ב ורגיל

ששתו צריכי למשתי ועוב להם וע"ש . ועיין בריש פרק ג' וכן פסקו בשמים וכו' :

פרק ב אפר . כתב הרב רבינו עובדיה מברטנורה ומשום דעפר נמי אקרי אפר דכשם שאפר קרוי עפר דכתיב (בסרבר י"ט) מעפר שריפת החטאת כך עפר קרוי אפר . רש"י ומה שכתב הר"ב כדי שיזכור בו דפליגי בה רבי לוי ורמי בר חמא וחד מינייהו דאמר הכי וכתבו התוספת דאותו אפר היו מדבר הגשרף מעצם אדם . ב' : ובראש הנשיא וכו' . דהשבותא הוא דיהבינן ברישיהון דנשיא ואב"ד ברישא . דאמר להו אמן חשיבתו למבועי עלן רחמי אכולי עלמא . גמרא . ומה שכתב הר"ן דהן עצמן אינם נוטלין בו' כדי שיחיישו יותר בו' דאיכא עגמת נפש טפי ומפני חשיבותם הם מתביישם מאחרים . אבל שאר בני אדם דלא חשיבי . לא מתביישו בגתות אחרים . וסגי להו בגתות עצמן רש"י : דהזקן והוא חכם לא היה שם זקן חכם מעמידן חכם וכו' . גמרא : דברי כבושין . לשון עזיר כמו מכשבלע"ז פריש"א . רש"י . ומפורש סוף פרק קמא דשבת :

כתוב בפירוש רש"י הקשה תוספת מאן דהו (מאי שנא) בהאי קרא דכתיב ביונה וירא אלהים את מעשיהם וגומר' ולא קרי ליה דברי קבלה . ובהאי קרא דוקרעו לבבכם קרי ליה קבלה . ופריק איכו . כל מקום שהגביא מנוה ומודיע ומזכיר את ישראל קרי ליה קבלה ובכל דוכתא דלא אתפקיד נביא . כי האי וירא אלהים . שהוא כמספר והולך . דיליף מיניה אגב אורחא מלקח . לא קרינן ליה קבלה :

ב וכן

ז בבנין ובנטיעה . ודוק בנין של שמחה כגון בית חתונה לעשות בו חופתו ונטיעה של שמחה כגון אילן גדול המיסך על הארץ לטייל המלכים חתמו אצל בית לדור בו ונטיעת אילן לפירותיו מותר : יאל ניסן . בגשמים סימן קללה . כשלא ירדו כלל קודם (שאל) ניסן

וכל הדברים הללו בארץ ישראל וכיוצא בה . אבל האיים הרחוקים שזמן הגשמים שלהם . אינו כזמן הגשמים של ארץ ישראל . כל אחד ואחד . שאל הגשמים בזמן שהוא צריך להם . ואם עבר אותו הזמן הידוע להן ולא ירדו גשמים . בית דין של אותו מקום גזרים תעניות על הכבוד אחר שהפענו הימים כסדר השנוי בתנאי :

פרק ב סדר תענית כיצד . תעניו כיצד בשב' תעניו אחרונות קא מייירי : את התיבה הארון שם תמונה בו כלומר כלי למועדיה לנו . ומתבזה בעינינו ולמה לרחונו של עיר לומר לעקוב בלגנה בבית הכנסת ולא נענינו נבזה עצמנו בפרהסי' ברחובות של עיר : אפר מקלה . אפר שרפה ומשום דעפר נמי אקרי אפר תנא אפר מקלה . דהכא צריך שיהיה אפר ממש כדי שיזכור הקדוש ברוך הוא משום דכתיב (ישעיהו ג') ככל צרםס לו' : ובראש הנשיא וכו' . וכן עצמן אינם נוטלין כדי שיחיישו יותר . לפי שאינו דומה מתבייש מעצמו למתבייש מאחרים : דברי כבושים . דברים שבושין לבו של אדם להחזירו למוטב : ובקבלה . בדברי הנביאים : ב ורגיל

ששתו צריכי למשתי ועוב להם וע"ש . ועיין בריש פרק ג' וכן פסקו בשמים וכו' :

דל"ז

על השלישית הוא אומר מי שענה את יהושע בגלגל . לפי שנענה בשופרות על יריחו בעוד שהיו ישראל עומדין בגלגל רש"י .
 על הרביעית הוא אומר מי שענה את שמואל במצפה . מעין אל ה' בצרחה לי וחומס בשומע נעקה . דכתיב שמואל א' ו'
 ויזעק שמואל אל ה' רש"י . על החמישית כו' . מי שענה את אליהו בחר הכרמל מעין אשה עיני אל הכרים וחומס
 בשומע תפלה דכתיב באליו (מלכים א' ח) ענני ה' ענני דהיינו תפלה רש"י . על הששית כו' מי שענה יונה ממעי הדגה

א"ת"י"ע
20

מעין מנעמקים קראתיך ה'
 וחומס העונה בעת צרה שכ"כ
 (וינה ב) קראתי מצר לי רש"י :
 על השביעית כו' מי שענה
 את דוד כו' כתב הר"ב .
 ואע"ג דיונה בחר דוד ושלמה
 היה גמרא ופירש"י דהוה בימי
 אחזיהו בסדר עולם . ע"כ .
 ומאלו לא פריך אע"ג דבימי
 אחזיהו היה מעשה דהר הכרמל .
 משום דאמרין דאליו זהו
 פנחס . ומשום דלא כתיב בהדיא
 לא הקרימו לשינואל . וישגס כן
 דעות אחרות בין חז"ל דאינו
 פנחס ומיכו כמתורץ יונה
 כך מתורץ אליהו ובירושלמי אית'
 הכי להדיא דמקשה אאליו
 ואיונה כחדא ומתקן לכו כך :
 ח ורבי חנניה בן תרדיון .
 כסיכני ברייתא בגמ' :
 ולא ענו אחריו אמן . כתב
 הר"ב לפי שבמקדש כו'
 כדאמרי בגמרא בצרכות פרק
 הרואה בגמרא דפירקין איתא
 גמי' אלא משום דבסוף פ' הרוא'
 הביאה הר"ב בפירוש המשנה .
 לכך הראה מקום גמ' הרי"ב :
 תקעו הכהנים תקעו כתב
 הר"ב חון הכ סת כו' .
 והוא הש"ש ולא ש"ס . רש"י .
 ועיין ריש פ"ו דיו"ט ומפורש
 בגמרא ברייתא שהיו תוקעין

על השלישית הוא אומר . מי שענה את
 יהושע בגלגל . הוא יענה אתכם וישמע
 קול צעקתכם היום הזה . ברוך אתה ה'
 שומע תרועה . על הרביעית הוא אומר .
 מי שענה את שמואל במצפה . הוא יענה
 אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה
 ברוך אתה ה' שומע צעקה . על החמישית
 הוא אומר . מי שענה את אליהו בחר
 הכרמל . הוא יענה אתכם וישמע בקול
 צעקתכם היום הזה . ברוך אתה ה' שומע
 תפלה . על הששית הוא אומר מי שענה
 את יונה ממעי הדגה . הוא יענה אתכם
 וישמע בקול צעקתכם היום הזה . ברוך
 אתה ה' העונה בעת צרה . על השביעית
 הוא אומר מי שענה את דוד ואת שלמה
 בנו בירושלים . הוא יענה אתכם וישמע
 בקול צעקתכם היום הזה . ברוך אתה ה'
 המרחם על הארץ : ה' מעשה בימי רבי
 חלפתא ורבי חנניה בן תרדיון שעבר אחד
 לפני התיבה . וגמר את הברכה כולה . ולא
 ענו אחריו אמן . תקעו הכהנים תקעו . מי
 שענה את אברהם אבינו בחר המוריה הוא
 יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום
 הזה . הריעו בני אהרן הריעו מי שענה את אבותינו על ים סוף . הוא יענה
 אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה וכשבא דבר אצל חבמים . אמר
 לא היינו נוהגין בן

על השביעית . לברכות שמאריך
 בכן אבל הברכות שמוספין
 בשביל התענית אינם אלא שש
 שברכה ראשונה שהיא גי' ישראל
 דשומע עשרה היא אלא שמארי'
 צה : מי שענה את דוד ואת
 שלמה בנו . ואע"ג דיונה בחר
 דוד ושלמה היה מ"מ מקדים ליה
 ברישא . משום דבעי למחתם
 בסוף הברכות ברוך המרחם על
 הארץ . ודוד ושלמה בנו הם
 שהתפללו על ארץ ישראל דוד
 ויהי רעב בימי דוד וכו' (שמואל
 ב' כא) ושלמה רעב כי יכיה
 בחרן (מלכים א' ח) : ה' בימי
 ר' חלפתא בנפודי הים : ולא ענו
 אחריו אמן גרסינן . לפי שבמקד'
 לא היו עונין אמן אחר כל ברכה
 אלא בשכמל"ו כדאמרין בגמרא
 בצרכות פרק הרואה . ואלו לא
 במקדש היו ועשו כדרך שעושים
 במקדש : תקעו בני אהרן
 תקעו . חון הכנסת אומר להם
 כן על כל ברכה וברכה : לא
 היו נוהגין כן . שלא לענות אמן
 אלא בשכמל"ו : אלא

תקיעה תרועה תקיעה ועיין לקמן : הריעי . בני אהרן הריעו . וכן הגירסא בבבלייתאגס כן ובאחרת גורס בתרווייהו בני
 אהרן וכן העתיק הרמב"ם וכן רת גורס בתרווייהו הכהנים בני אהרן . ומכורס בגמרא בבבלייתא דהיו מריעין תרועה תקיעה
 תרועה . וכן בכל ברכה וברכה באחת אומר תקעו ובאחת אומר הריעו עד שיגמור את הברכות כולן וכ"כ רש"י והרמב"ם והטו'
 והר"ן ומש"ב" סיומן תקעו וז"ל וז"ל שהוא מפרש דאע"ג דכעס א' היה אומר תקעו ופעם אחת היה אומר הריעו לא היה
 אלא לחלוק כבוד לתרועה כמו לתקיעה . אבל לעולם היה תר"ס ושל"א כדברי הרמב"ם שכתב כו' ע"כ . לא ידעתי אמאן
 מהדר שכל המפרשים שהביאו אין גם א' שיוצן מדבריו דלא כהרשב"ם . ובהשגות דרך אחר וזה שבמקדש לא היתה תקיעה עם
 התרועה ולא התרועה עם התקיעה . ואפשר שהיו שלשתן בגבולין תר"ס ע"כ . וגם זה דלא כמ"ש הר"ב : לא היינו
 נוהגים כן אלא בשער מורח . פי' הר"ב לא היינו נוהגים שלא לענות אמן וכפירש"י ואין הפרש בין מקדש לגבולין לענין ה' תרעות
 דבגבולין נמי היו תוקעים ומריעין הסדר השני במשנה זו . שהרי תקיעות היו בתענית אף בגבולין כמ"ש הר"ב במשנה ד' פ"ג
 דר"ה . וכ"כ הר"ב בס' זוך לקמן וכתב הר"ן ויש לתמוה דא"כ למה הוזכר זה בתעניות בלבד . והלא בכל השנה כולה היה אפשר
 ג"כ להם לתקוע ככך וזו לא אמרה אדם מעולם שלא יהו עונין אמן בגבולין . אבל היומר מחזור בזה שהפרש שבין מקדש לגבולין
 הוא שבגבולין היו אומרים מי שענה ואחר כך היו חותמין הברכה ואחר החתימות היו עונין אחריתא אמן ותוקעים . ובמ' דש על
 ידי שטונין בשכמל"ו על כל הברכות

אס

פרקי סדר

תעניות האלו האמורין בפרק דלעיל
 אינו אלא ברביעה ראשונה אם עברו
 שלשה זמנין של רביעה של יורה"ש שהם ג' במתקן ו' וי"ז
 ולא ירדו גשמים או היו מתענין יחידים ואח"כ מתענין
 הצבור וי"ג תעניות על הסדר
 שאמר: אבל ירדו גשמים בעתן
 וזמנן הרעים ונשתנו כמו תחת
 חטה וזלח חוח ותחת שעור באש
 או שנו אחר מתריעין עליהם
 מיד בתעניות ראשונות שכל
 חומר האומר בתעניות האחרונות
 נוהגין מיד בראשונות: בין
 גסס לגסס בין רביעה ראשונה
 לשניה: ב מכת בצורת סי' בצורת
 הוא: ב ירדו לגשמים ולא לאילן
 כגון שירדו בנחת שזה יפה
 ללמחים ולעשבים ואינו מועיל
 לאילנות: לאילן ולא ללמחים
 שירדו בכח: לבורות שיחין
 ומערות שמכניסין בהן מים
 לשמות: ג וכל סביבותיה
 מתענות: שאותה העיר שלא
 ירדו בה גשמים תלך לקנות
 תבואה בעיר שירדו בה ויהיה רעב:

פרק צמחים

ששנו מתריעין עליהם מיד לפי שאינו
 דבר שסובל מתוך דבשלא כשהגשמי'
 מאחרין לרד אפשר להמתין שאם ירדו לאחר מכן יכו פירו'
 השנה כתיקן ולפיכך גזרין תעניות צמתון על הסדר אבל
 למחים ששינו אס לא יתקנו
 במהרה יופסדו לגמרי וכן
 כשפסקו גשמים וכו' הרי הצמחי'
 נפסדים במהרה ואין מתון לדבר
 ומהאי טעמא שינו דוקא תקן
 אבל יבשו לא כדאיתא בגמ' לפי
 שאין להם תקנה כשיבשו אלא
 לזרוע בתחלה לפיכך הרי הם
 באלו לא ירדו עליהם גשמי' כלל
 ולפיכך מתענין כפי הסדר הר"ן:
 מפני שהיא מכת בצורת י"ח
 ע"פ שמכת בצורת קלה
 מומכת רעב כדתבומשנה ח"פ"ה
 דאבות רעב של בצורת צ"א
 מקלתן רעבים ומקלתן שבטים
 אפי' הכי הכא הכי קאמר דאע"פ
 שירדו גשמים ולפיכך הפס' שלא
 יהיה רעב אע"פ כן כיון ששסוקו
 הגשמים מ' יום לפחות מכה
 המבואה לידי בצורת היא זו הר"ן: ב אבל לא לבורות כו'
 משמחת לה דירדו בנחת ובכח וטובה לא איתא גמרא:

א"ת ע"פ
 ס"ט ע"פ
 ס"ט ע"פ
 ס"ט ע"פ
 ס"ט ע"פ
 ס"ט ע"פ
 ס"ט ע"פ
 ס"ט ע"פ
 ס"ט ע"פ
 ס"ט ע"פ

פרק ג סדר תעניות אלו האמור

ברביעה ראשונה אבל
 צמחים ששנו מתריעין עליהם מיד וכן
 שפסקו גשמים בין גשם לגשם ארבעים יום
 מתריעין עליה' גמ' ויר' ל' ג' מיד מפני שהיא
 מכת בצורת: ב ירדו לצמחי' אבל לא
 ירדו לאילן לאילן ולא לצמחים לזה ולזה
 אבל לא לבור' לשיחין ולמערות מתריעין
 עליהן מיד: ג וכן עיר שלא ירדו עליה
 גשמים דכתיב (עמוס ד) והמטרתי על עיר
 אחת ועל עיר אחת לא אמטיר חלקה
 אחת תמטר וגומ' אותה העיר מתענה
 ומתרעת וכל סביבותיה מתענות ולא
 מתריעות ר' עקיבא אומר מתריעות ולא
 מתענות: ד וכן

ד מפולת

מפורשין במשנה פ"ה ד"ק: מתריעין עליהן מיד כדמפרש ברייתא בגמרא על האילנות
 בפרוס הכסח משום דהיא שעתא מלבדי אילני וכל שלא ירדו להם הגשמים הנריבים להם שוב אין מוציאין
 ענפיהן כהוגן אפי' ירדו להם גשמים לאחר כך וכן כשירדו לאילן ולא לצמחי' כיון שכבר ירד מטר ולא יהיה כפי מה שצריך
 לרעים הדבר מראה שהרביעה הרביעה תתאחר הרבה או לא תבא כלל ולפיכך מתריעין עליהן מיד וכן כשהגיע
 בפרוס החג כדאיתא בגמרא ולא ירדו גשמים הרבה כדי למלאות מהם הבורות וכו' והרי זה דבר שאינו סובל מתון שהרי כן
 מסוכנים שלא ימותו בנמא ולפיכך מתענין ומתריעין מיד הר"ן בשינו מעט וכו' בגמרא אס אין להם מים לשמות מתריעין
 עליהם מיד: ג וכן עיר שלא ירדו עליהם גשמים בזה היו טעמא שאותה העיר יתרעת מיד ואינה נוהגת סדר התענין
 האמורות ברביעה ראשונה אע"פ שאין צורתה [אלא] עצירת גשמים לפי שהדבר מראה בעצמו שזה בא עליהם בגזירתו של
 הקב"ה ולא במהגו של עולם ולפיכך ראוי שיתענו ויתריעו מיד ומש"ה מיתתי קרא דכתיב והמטרתי על עיר אחת וגו' הר"ן
 ועיין עוד לקמן: מתענה ומתרעת אע"פ דסתם מתריעות משמע תרווייהו תנן ומתרעת משום דבעי לאפלוגי ר"ע בסופא
 תוס': וכל סביבותיה לשון המגיד סביבות אותה הפרכיא ע"כ כלומר סביבות הוא מה שבאותה הפרכיא ושם זה נזכר
 בברייתא דמתריעין על האילנות וכו' ועל כולן אין מתריעין עליהן אלא בהפרכיא שלהן זפירש"י בחו"ו מלכות שכלו שם [מין]
 בורות שיחין ומערות ע"כ וכתב ה"ב בסימן תקע"ה דלרש"י הא דתנן סביבותיה מתענות כו' בשלא ירדו עליה גשמים כלל
 היא דאלו ירדו ללמחים ולא לאילנות אין סביבותיה מתענות ולא מתריעות ע"כ וגמרא דלרש"י סביבותיה פי' מה שבניב
 ההפרכיא והר"ן מפרש דהאי על כולן קאי אפילו על מכה מהלכת דלקמן והעטס לפי במהלכות אין לחוש יותר מכן וכך
 שנויה בתוספתא מתריעין על הגובאין וכו' על החרב וכו' ועל כולן וכו' וע"פ אותה תוספתא מפרש דכל ארץ ישראל מה
 שהחזיקו עולי מצרים אף על פי שעולי בצל לא החזיקו הוי בכלל הפרכיא לענין זה ע"כ והתו' סתמו וכתבו הפרכיא פירש
 אותו מלכות ע"כ ולא פירשו אי קאי אף אמהלכת והדעת מתרעת דכברו כרש"י דכיון דבברייתא שלפנינו לא הזכירו בהדי'
 מכה מהלכת אי איתא דם' ל דבעל כולן ככלל כדעת הר"ן לא ה"ל לסתום אלא לפרש ועיין במשנה ד': במדענות ולא
 מתריעות שכן זמנין ביום הכפורים מתענין ולא מתריעין ר"ע אומר מתריעין ולא מתענין שכן הצינו בר"ה שמתריעין ולא
 מתענין הר"ן בשם הירושלמי:

ד וכן

ד וכן עיר שיש בה דבר כו' . מלתא דפשיטא שאין בה מתון וזריכות להשתנות מיד ועיין במשנה ז' : וכל סביבותיה כדו להשתתף בצרתן ולבקש רחמים עליהן שהרי אינה מכה משולח וסביבותיה דמשנה ז' דלעיל איכא נמי למדושי מהאי טעמ' (דלא כפי' הר"ב) . הר"ן . ועיין במשנה דלקמן : המוציאה ק"ק רגלי' . הר"ן כתב דמלישנא דהמוציאה דייק מניה הרמב"ם דאין הגשים והקטנים והזקנים ששבתו ממלאכה בכלל המנין הוה . והמגיד כתב דמרגלי דייק דאין הגברים לבד מטף וכיוצא בכן :

ש' ששה מהים בשלש ימים ימת אחד בכל יום . רש"י : פתית מלאן אין זה דבר לשון הבריותא בגמ' ביום א' או בארבע ימים אין זה דבר . ועממא פירש רש"י דאקראי בעלתא הוא ולא קבע :

ה בתריעין מתעניין ומתריעין קאז' כדפיר הר"ב במתריעין דריש פרקין . ועיין בסמוך : בכל מקום כתב הר"ב אפילו בערים הרחוקות ממנה הרבה . בא לרבות דיותר מסביבותיה מקטנות דאי תימא סביבותיה הוה ליה תנא למתני הכי כדקנן לעיל . והב"י כת' שזה הפירוש הוקשה לו להרמב"ם . משום דאין זמן בעולם שלא יהא בו חרב בכל העולם היו זריכות להתענות מפני שהיא מכה מהלכת . ולכן הוא מפרש דהאי בכל מקום היינו בסביבותיה ואתיא כר' עקיבא דתנן מתריעין

אם סביבותיה
ב סביבותיה
ג סביבותיה
ד סביבותיה
ה סביבותיה
ו סביבותיה
ז סביבותיה
ח סביבותיה
ט סביבותיה
י סביבותיה
יא סביבותיה
יב סביבותיה
יג סביבותיה
יד סביבותיה
יז סביבותיה
יח סביבותיה
יט סביבותיה
כ סביבותיה

ד' וכן עיר שיש בה דבר או מפולת . אותה העיר מתענה וזמרתה . וכל סביבותיה מתענות ולא מתריעות . רבי עקיבא אומר מתריעות ולא מתענות . איזהו דבר . עיר המוציאה חמש מאות רגלי' . ויצאו ממנה שלשה מתים בשלשה ימים . זה אחר זה (ירוש' ג' הריזה דבר פחות מכאן אין) זה דב' : ה' על אלו מתריעין בכל מקום . על השדפון ועל הידקקן ועל הארבה ועל החסיל ועל החיה רעה ועל התורב מהרעין (ירוש' דרי"ף עליהן) עליה מפני שהיא מכה מהלכת : מעשה שירדו זקנים מירושלים לעריהם וגזרו תענית על שנראה במלא פי תגור שדפון באשקלון ועוד גזרו תענית על שאכלו זאבים שני תינקות בעבר הירדן . רבי יוסי אומר לא על שאכלו . אלא על שנראה : ז' על אלו מתריעין בשבת . על

ד מפולת . שחומותיה הנריאח נופלו . אבל רעועות אין זו מפולת . ה' בכל מקום . ואפי' הערים הרחוקות ממנה הרבה כדמפרש טעמא בסיפא מפני שהיא מכה מהלכת : שדפון רוח שמפסיד את התבואה ומתרוק' מן הזרע . ירקון . תבוא' שהכניסו פניה ויש מפרשים ירקון חולי שהשך פני אדם כמראה ירק השדה : ועל חיה רעה [שנראית] ביום נישוב : ועל החרב חילות העוברות ממקום למקום : ואע"פ שאינם באים להלחם עם אותה העיר : ו לעריהן לארץ ישראל : כמלוא פי תגור . שלקחה בשדפון כל כך תבואה . שהיא ראוי לעשות ממנה פת למלאות (פי' התגור) באשקלון ארץ פלשתיים : ועל שאכלו זאבי' דהיא חיה רעה ומכה מהלכת היא : על שנראה באו בעיר : והמטרת

דלת' קמתענו' ה"ל למתני ע"כ ומיהו לפי מ"ש רש"י ז"ל וז"ל מידי שזה לשונו אם יראו באספמיה מתריעין בבבל בבבל מתריעין באספמיה וכו' אם במקום אחד הוא מתריעין עליה כל השומעים כדו שלא תבא עליהן . ע"כ . ר"ל השומעים דוקא אבל מסתמא אע"פ דודאי אין זמן בעולם שאין בו חרב כיון דלא שמועו כאלו אינו בעולם דמכיון דלא נשמע הרי כאלו אין חרב כלל דלא היה לדאג שמא יבא לכאן כבר היה נשמע שמעו ואפשר עוד וקרוב לשמוע דרש"י סובר דדוקא אותן השומעים ומושטין בעצמן סגס עליהן תעבור המכה וזה שדקדק להאריך כדי שלא תבא כו' . ופשיטא דמש"ה הוא אלא להכי כתב כן . דדוקא כשיש כאן החששא שתבא עליהן והב"י שלא כתב היישוב שעל דעת רש"י אין ספק אצלי שלא היה לפניו אלא ספר הרי"ף . והעתיק לשון רש"י כמו שהביאו הר"ן ומה שהקשה עוד הב"י . דאמאי לא אמרינן בדבר שיהו מתריעים בכל מקום שהדבר ידוע שאין בעולם מכה מהלכת ומתפשטת יותר ממנה נראה לי דל"ק . דהא בגמרא איתא דשמואל גזר תעניתא בנהרדעי משום דהוי מותנא בי חוואי' . ואמרינן משום דהוי שירתא דמחלוהי ובה עמין . שמעת מנייה דבלאו הכי לא ועיין במשנה ג' כתבתי דעת הר"ן בפי' בכל מקום דהכא : על הארבה ועל החסיל . ובברייתא מתריעין על הגובאי' בכל שנה רש"י אומר אף על החגב . וכתב הר"ב ד בהשנות דלת' ק כל המינין מוזיקין הן מן החגב שהרי הילק והגוס השחיתו בימי יואל וה"ה לסלעס ומרגל ע"כ . אבל המגיד כתב דדוק אלו ג' שהזכירו ולא שאר המינין אלא אם כן בתערובות כלו' . של יואל בהערובות ארבה וחסיל היו : ובמלא פי תגור . פיר' הר"ב תבואה כו' בגמרא . ועדיין חבשי לך ככסויא דתגורא או דלמא כי דרא דרפתא שורו' לחס הדבקים בפומא דתגורא זה אצל זה אי נמי זה למעלה מזה תיקו : ז' בתריעין בעינו . רש"י . והכי איתא בסוף פ"ק בגמרא וכתב הר"ן דאע"ג דכל מתריעין סתמא . אף תעני' במשמע דלעיל הכא שאני שלפי שהדבר ידוע שאסור להתענו' בשבת ממילא משמע דכי תנן מתריעין . כלל תענית קאמר . ע"כ . ומ"ש הר"ב דהלכה שאין תוקעין בחולו' כו' . פי' המגיד שאין תוקעין דבר ברור שיציל . ע"כ . ומ"ש הר"ב אבל מתעניין כ"כ הרמב"ם בפירושו ובחבורו פרק א' מהלכו' תעני' . וכתב המגיד דדבריו תמוהים וז"ע . אבל העו' סי' תקע' והשמיט מדברי הרמב"ם סי' תיב' מתעניין וכתב הב"י שכן נראה

שאי

המיוסרפת מתחצטת ומשחבר * כמו בינה הערופה בקער * לעזרה * לקבץ את העם שיבאו לעזור ולהושיע והלכה שאין תוקעים עליהם בשופר או בחצוצרות בשבת * אלא"כ הוצרכו לתקוף לקבץ את העם * אבל מתענים וזו עיקר ומתחננים עליהם בשבת * שמעון התימני

שהיא הנוסחא בדברי הרמב"ם * שהרי בהלכות שבת פ"ב (ופ"ל) שכתב וזעקות על אלו בשבת * לא כתב שמתענין ע"כ * על עיר שהקפוסו כו' * וככל אלו לא פירש במשנתנו בחול מה דינס' והר"ן במשנה ג' כתב שאין מתענין עליהם אפילו בחול לא בעיר עצמה ולא

סע דעית סע
ב"מ י"א פ"ב
יטו"א י"א
ש"תקט"ט
פ"ג ס"ג
ד' ע"ג

בסביבותיה * והביא ראיה מהגמרא * וטעמא הרמב"ן פי' משום דכיון דמחמ' הכרה ותוקף בהלכה * אי אפשר לבני העיר להתענות * אף בסביבותיהן אין מתענין ואין זה מחזור אלא נרא' לי משו' דכל מתריעין דמשנתנו פי' דברייתא דהיינו בתעניות כה"כ משום דרזופין אין מתריעין על הצבור * וכשהסנה בת יומא כי הא דהכא * היה צריך לתענין הרופים * לפי שכתבתם בכל יום והלכתם צריכה שתהא נחמ' מאד ואין מתריעין בה"כ * לא ראו מקום לתעניות כה"כ * לא ראו לבגור תעניות כלל * עכ"ל * ורא' לנעק * שאין אנו בטוח' כ"כ שתועיל תפלתנו לנעוק עליהם בשבת רש"י סוף פ"ק דף י"ד ע"א * ולא הודו לו חכמים * כתב הר"ב אבל בחול מתריעין וא"כ מתני' דוקא בסביבותיה * ובר"ע דמשנה ד' * וכבר כתבתי בשם ר"ע דמשנה ה' * דלהרמב"ם הוא מתני' נמו כרבי עקיבא * אבל הרמב"ם פי' דהדין אכלינו

על עיר שהקיפוס עכו"ם * או נהר * ועל הספינה המיטרפת בים * רבי יוסי אומר * לעזרה ולא לצעקה * שמעון התימני אומר אף על הדבר ולא הודו לו חכמים * ח על כל צרה שלא תבא על הצבור מתריעין עליהן * תי"ן מרוב גשמים * מעשה שאמרו לו לחוגי המעגל התפלל שירדו גשמים * אמר להם צאו והבנינו תנורי פסח' בשביל שלא ימוקו * התפלל ולא ירדו גשמים * מה עשה עג עוגה ועמד בתוכה ואמר לפניו רבינו של עולם בניך שמו פניהם עלי * שאני בכני בית לפניך * נשבע אני בשמך הגדול שאיני זו מכאן עד שתרחם על בניך התחילו גשמים מנשפין * אמר לא כך שאלתי אלא גשמי בורות שיהיו ומערות * התחילו לירד בועף אמר לא כך שאלתי אלא גשמי הצון ברכה ונדבה ירדו בתקני' עד שיצאו ישראל מירושלים לתר הבית מפני הגשמי' באו ואמרו לו כשם שהתפלל עליהם שירדו * כך התפלל שילבו לתן * אמר להן צאו וראו אם נמחית אבן הטועים * שלח לו שמעון בן שמט * אלמלא תני אתה גזרני עליך גירוי * אבל

מתענה היה * אף על הדבר מתריעין בשבת * ולא הודו לו חכמים * להחריע על הדבר בשבת אבל בחול מתריעין * ח חוץ מרוב גשמי' * לא שירדו הרבה כל כך שמקלקלין את התבואה * אלא שכבר ירדו הרבה שאין צריכים להם עוד * והן לעורח על בני אדם * תנורי פסחים של חרם הם ומטלטלין ממקום למקום * שלא ימוקו בגשמים * עג עוגה * דעם בקרקע רושם עגול כעין עוגה * גשמי בורות * גשמים בשופע למלאות בורות * אם נמחית * אם כולה מכוסה במו' * אבן טועים * אבן היתה בירושל' שכל מי שמוצא מצאה * היה עומד עליה ומכרו מצא מצאתי ובאין בעליה וזמנין סימטה * ונוטלין אותה * ואותה אבן נקראת אבן טועים * ומוצאתי כתוב שהיתה גבוה מאוד ולא היה אפשר שתתכסה בגשמים * אלא"כ בא מבול לפולם * נדוי * שמנדין על כבוד הרב * מתענה

שאין מתריעין על הדבר כל עיקר והני מסקינן בגמרא * דלא הודו לו כלל ואפי' בחול * ופירש"י דגזירה היא * וכתב הר"ן * ומיהו ה"מ לומר שאין דנין עיר שיש בה דבר כעיר שהקיפוס עכו"ם שנתריע עליה בצריפה ואפילו בשבת * דליתא * ומיהו אותה העיר מתענה ומתריע' בסביבותיה מתענות ולא מתריעות כת"ק דרבי עקיבא ע"כ * ח שלא תבא * ליסנה מעליא נקט רש"י * ח' מרוב גשמים * לפי שאין מתפללין על רוב הטובה שנאמר (מלאכי ג') הביאו את כל המעש' אל בית האוצר ובומר [מאין] עד בלי די * עד שיבאו שפתותיכם מלומר די * גמ' * ופי' הר"ן וכיון שקד מדתו של הקב"ה * שכשהוא נענה לעמו ישראל משפיע להם מוטבתו עד שיבאו שפתותיהם מלומר די אין מתפללין עליה * והבנינו * תנורי פסחים * בהם בחצרות רש"י * שלא ימוקו * בטוח היה בתפלתו שירדו גשמים הרבה * הר"ן * עג עוגה * דברייתא כדרך שטעם חבוקק הגביא * שנאמר על משחתי אעמודה פירש"י * כמין בית הכסורים עשה וישב ומה שכתב הר"ב רוסם עגול כעין עוגה כך כתב רש"י לפי שעל ידי רשימת העגולה נעשית מה שכתובה כעין עוגה ועיין ריש מועד קטן * ונדבבה * רזון ועיין יפה רש"י * עד שיגאלו ישראל מירושלים לחר הבית מפני הגשמים ירושלמי דהא אמרה הר' הבית מקורה היה ותני כן אכטיו לפניו מאסטיו היה * ע"כ ועיין במשנה ה' פ' קמא דפסחים ובמשנה ד' פ"ד דסוכה ומשנה ד' פ"ח דשקלים * אם נמחית אבן הטועים פי' הר"ן שכשם שאין אפשר לאבן שתמחה כך א"א להתפלל על רוב הטובה * ע"כ * וכן הוא דברייתא א"ל כך מקובלני שאין מתפללין על רוב הטובה אף על פי כן הביאו לי פר הודאה הביאו לו כו' אמר לפניו רש"י ע"כ * יהי רזון מלפניך שיפסקו הגשמים ויהא ריוח בעולם מיר גשבה הרוח כו' * גירוי פי' שמנדין על כבוד הרב * והוא הטיח דברים ואמר לא כך שאלתי כ"כ רש"י ובברייתא אסיים

מסיים הכי * שאלו טעם שני חליהו שמפתחות בשמים בידו של חליהו * לא נמצא שם שמים מתחלל על ידך * דחליהו נשבע דלא ירדו בשמים ואתה נשבעת שירדו * ונמצא דזה או זה בא לידי שבועת שוא ועיון מ"ש במשנהו פרק דעדיות :

מתחטא פירש הר"ב מתגעגע ולשון ארמית הוא *

כמ"ש בערוך כי הילדים רכים (בראשית לב) * תרגום ארום טלויא מחטיין :

מ קודם הנך החמה לא ישלימוי דאכתי לא חל עלייהו תענית כי נחתי בשמים רש"י *

ופי' הנך החמה כתבתי במשנה ב' פ"ק דברכות * קודם חלות דחלות זמן אכילה הוא * מחלות ואילך חל התענית כיון שלא סעדו בשעת סעודה רש"י ומ"ש הר"ב הלכה כר"א גמ' :

וקראו הלל הגדול * הדו לאחיה האלהים כל"ח

(תהלים קלג) עד על כהרות בצל גמרא סוף פסחי ומשום דכתוב ביה גותא לחם לכל בשר * נאה להאמר על השבע * רש"י * ודרך שיר הוא שלא נאמר אלא על השבע * אבל בססוקי דזמרה אומרים עיון בתום' :

פרק ד במנהגה כתב הר"ב

דכל יומא בימנחה לא * משום שערות מפרש בגמרא מדרבנן כהן שיכור אסור בנשיאות כפים ואסמכתא מדכנסמכה פרשת כהן מברך לפרשת נזיר * לומר מה

נזיר אסור בזין * אף כהן מברך אסור בזין ומאי דכתב הר"ב דבקאת תענית יש נעילה ובמקאתן לא * הרמב"ם כתב בפרק י"ד מהלכות תפלה בתעניות שיש בהן נעילה כגון זום כפור ותענית נזיר ותענית שאין בו נעילה כגון ט' באב וי"ז בתמוז * וכ"כ ג' בפ"ה מהל' תענית דבד' צויות הללו * אין מתרועעין ולא מתפללין בהן תפלת נעילה ססברתו כמ"ש הר"ן דנעילה

נתקנה בכל תעניות שהוקבעו לתפלה אבל ד' צויות לא הוקבעו אלא לאכל לא תקנו בהו נעילה ותמיהני על הר"ן שנסתפק אם כל תעניות נזיר שוות בזה ולא הביא דברי הרמב"ם דנראה בהדיא כסברא זו * ובנעילות שערות * מפורש בירושלמי פ"ה בשאר אימתי נעילה * יש ארזרים נעילת שערות מקדש ויש אומרים נעילת שערות שמים שזעלין אותן לעת ערב בגמר תפלה * רש"י * ויש לתמוה על רש"י שהביא מפי' תפלת השחר ואיתא גמי בירושלמי דפרקין * ובמעמדות פירש הר"ב אגשי מעמד כדתן במשנה ב' וג' * ב לפי שנאמר לו וגומר וסופו ששמרו * לכל ישראל זוה כדפירש הר"ב במשנהו' פרק ב' ואי אפשר לכל ישראל כולן שיהו עומדין בשעה בשעת קרבן * גבי' אים הראשונים שמואל ודוד * רש"י * וכן כתיב בדברי הימים א' ט' המה יסד דוד ושמאל הרואה באמונתם :

א מ"ש פ"ה
טו"ט פ"ה
ב' תקט"ט ע"י
ל"ו' תקט"ט
ט"ז ק
ב מ"י ט"ס
טו"ט פ"ה ט'
תקט"ט ע"י
ג כ"ו י"ח ט'
ד פ"י פ"י ט'
כ"י תה"ט
ה' ה'
ה' ה'

מתחטא * מתגעגע * ש רבי אליעזר אומר קודם חלות לא ושליו * ועלכה כרבי אליעזר : לאו אכלו ושחו * ולא אמר לכן קראו הלל הגדול תחלה * שאין קורין הלל הגדול אלא בכרם מלכה ונפש שבעה :

פ"ד בשלשה פרקים

ובו הכי קאמר בשלשה פרקים שהם תעניות * ומעמדות ויום הכפורים דמסיק בתר הכי * כהנים נושאין את כפיהם בכל תפלה דהיינו שחרית * מנחה * ועילה * ויש יום אחד בבלו הפרקי' שנושאים כפיהם ארבעה פעמים ביום והוא יום כ"ט שב' ספלת מוסף * ומתני' רבי מאיר היא דאמר יש נשיאות כפים במנחה בתעניות ובמעמדות * דכל יומא עמוא מאי אין נשיאו' כפים במנחה משום שערות * והאידנא ליכא שערות * ור' יוסי סליג עליה ואמר דגורין מנחה של תענית אעו מנחה דכל יומא (והלכה כרבי יוסי בתענית ובמעמדות וביום הכפורים) דאית בהו תפלת נעילה * אבל בתעניות שאין מתפללין בהן נעילה פרשי כהני ידיו במנחה דתעניתא כיון דסמוך לשקיעת החמה מצלי לה כתפלת נעילה דמאי ומנחתא כהאי ליתא בכל יומא הלכך לא גזרו בהו בתעניות ובמעמדות * הכי קאמר ואלו הן שלשה פרקים תעניות ומעמדות וי"ה : ומעמדות אנשי מעמי הו

פרק ד בשלשה פרקים בשנה יתהנים גי שאינן את כפיהן ארבע פעמים ביום בשחרית כמוקף במנח' ובנעילת שערות * בתעניות ובמעמדות * וביום הכפורים : ב' אלו הן מעמדות לפי שנאמר (במדבר כח) צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי * וכי היאך קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו * התקינו גביאים הראשונים עשרים וארבע מעמדות על כל משמר ומשמר היה מעמד בירושלים של כהנים * של

מתענים ארבעה ימים בשבוע : ב' אלו הן מעמדות * מה טעם קאמר מה טעם תקנו מעמדות לפי שנאמר לו את בני ישראל וגו' : על כל משמר ומשמר היה מעמד * מקלת שבטי ישראל חלוקים לכ"ד חלקים שלוחים מכל ישראל לעמוד על הקרבנות הכהנים והלוים שבאותו משמר : וישראל

כל הן מעמדות * מה טעם קאמר מה טעם תקנו מעמדות לפי שנאמר לו את בני ישראל וגו' : על כל משמר ומשמר היה מעמד * מקלת שבטי ישראל חלוקים לכ"ד חלקים שלוחים מכל ישראל לעמוד על הקרבנות הכהנים והלוים שבאותו משמר : וישראל

וישראל שבאותו משמר מתכנסין לעריהם אוחס שהיו רחוקים מירושלים ולא היו יכולים לעלות לעמוד על הקרבן במשמר שלחן מתכנסים בבתי כנסיות בעריהן ומתעניסין ומפליים וקורין בתורה בכל יום במעשה בראשית להודיע שהעולם עומד על העבודה שטושים

במקדש: ג' ולא היו מתעניס בע"ש מפני כבוד השבת ואין ל"ל בשבת עממה ולא ביום א' מפני שהוא שלישי ליגירה שבע"ש כגרא אלס ויום שלישי ליגירתו חלוט טפי דתיב (בראשית לר) ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים אי נמי מפני שבשבת נתנה בו נשמה יתירה ולמוציא שבת ניטלת ממנו ואס הוא מתענית ביום ראשון הוא מסתכנס ובכל יום היו אנשי מעמד מתפללין תפלת נעילה פרשה גדולה קורין אותה בשנים בפרשת בראשית לאחר שקרא הראשון ג' פסוקים חור השני וקורא פסוק שלישי שקרא הראשון ומשלים פרשת בראשית והשלישי קורא יהי רקיע בשני ראשון קורא יהי רקיע ושנים קוראים יקו המים וכן כלם בשחרית ובמוסף כו' הכל מייירי בכל שאר מעמדות שהיה חזן לירושלים שהן היו קורין במעשה בראשית כמשפטן אפילו ביום

שיש בו קרבן מוסף דהא אנהו לא טרידי אבל המעמדות שבירושלים ביום שיש בו קרבן מוסף לא היו קורין במוסף במעשה בראשית כדחתן לקמן קרבן מוסף אין בו במנחה והשתא קרבן מוסף מעמד דמנחה ללא דידיה דחי מעמד דידיה לא כל שכן בשחרית ובמוסף ובמנחה כו' הכי קאמר בשחרית ובמוסף הוא דמביאין ספר תורה וקורין פרשה גדולה בשנים וקטנה ביחיד אבל במנחה אין מביאין ספר תורה מפני עורח התענית אלא קורין על פה ע"ש במנחה לא היו נכנסים לבית הכנסת ולא היו קורין כלל לפי שהיו טרודים לתקן זרכי שבת ד יום שיש בו הלל כגון ימי חנוכה שיש בהם הלל ואין בהם מוסף אותן שבירושלים לא היו קורין שום פרשה בשחרית לפי שאין להם פנאי לעשות מעמדם שההלל דוחה אותם קרבן

של לויס שגם הם נתחלקו לכ"ד משמרות ככתוב בד"ה: וקוראין במעשה בראשית פירש בין אותן שהיו רחוקים ומתכנסים בעריהן כד"ב בין אותן שהיו בירושלים במקדש כדפי' הר"ב במשנה דלקמן: ג' מפני כבוד השבת עיין סוף פרק ד' בפירוש הר"ב:

של לויס ושל ישראלים הגיע זמן המשמר לעלות בהגים ולויים עולים לירושלים וישראל שבאותו משמר מתכנסין לעריהן וקוראין במעשה בראשית: ג' (ירו' ל"ג) ואנשי המעמד היו מרענין ארבע ימים בשבוע מיום ב' ועד יום ה' ילא היו מתענין ערב שבת מפני כבוד השבת ולא באחד בשבת כדי שלא יצאו ממנוחה ועונג ליגיעה ותענית וימורתו ביום הראשון בראשית ויהירקיע בשני יהירקיע ויקו המים בשלישי יקו המים ויהי מאורות ברביעי יהי מאורות וישרצו המים בחמישי ישרצו המים ותוצא הארץ בששי תוצא הארץ ויכלו השמים פרשה גדולה קורין אותה בשנים והקטנה ביחיד בשחרית במוסף ובמנחה נכנסין וקורין על פיהן בקורין את שמע ערב שבת במנחה לא היו נכנסין מפני כבוד השבת: ד' כל יום שיש בו הלל אין בו מעמד בשחרית קרבן

ולא באחד בשבת פי' הר"ב מפני שהוא שלישי ליגירי כו' א"כ מפני שבשבת נתנה בו נשמה יתירה כו' הגי' תרו טעמי בגמ' פליגי בהו אמוראי ובמשניות בנוסחאות דוקנות לג' מן ואנשי מעמד עד וימותו וכן גראה שהיתה בגירסת הר"ב ועוד מוכיח מה שכתב ובכל יום היו אנשי מעמד מתפללין תפלת נעילה ומאן דכר שמה תפלה זו אלא שהר"ב מבאר והולך מנהגם של אנשי המעמד ועוד כל שכל מה שכתב מן ולא היו כו' עד תפלת נעילה שיד הכל לסוף דבור שכתב המנחה דלעיל והכל דבור אחד והשתל פי' משנה ג' הוא מן דבור פרשה הגדולה כו' ומה שכתב הר"ב ויום שלישי ליגירתו חלוט טפי בפירוש לא נכתב טפי ועיין מזה במשנה ג' פרק ע' דשבת: ביום הראשון של שבוע קורין בראשית פ' ראשונה ופרשה יהי רקיע לפי שאין

בפרשת בראשית לבדה ט' פסוקים כדי קריאת כהן לוי וישראל וכן כולם בששי תוצא הארץ ויכלו השמים לפי שש' תוצא הארץ אין בה אלא ס' פסוקים לפי' אומר ויכלו לשון רש"י ועיין פרק ד' דמגילה משנה ד': פרשה גדולה וכו' כתב הר"ב לאחר שקרא הראשון ג' פסוקים כדחתן במשנה ד' פ"ד דמגילה הקורה בתורה לא יפחות מג' פסוקים: במנחה נכנסים וקורין על פיהן פרשה בנעילה ליכא רש"י ובודאי שכן גראה מהמשנה זו ש' הרמב"ם במשנה דלקמן ואין קורין אלא בשחרית ובנעילה במשנה ד' דיש קריאה בנעילה זו לא ידענא מנין לו ובחבורו לא כתב ואין קורין כו' אלא ואין מעמד כו': את שמע עיין בטור אורח חיים סימן מ"ט: ד כל יום שיש בו הלל [כלי מוסף הסימי חנוכה] אין בו מעמד בשחרית לפי שהם מד"ם עשו להם

סיזוק ודחו המעמד הרמב"ם ושל שחרית דוחה כדחתן במשנה ז' פ"ד דר"ה הראשון מקרא את ההלל ודקרי הלל מד"ם אף על גב דהיקון נביאים הוא כמ"ש במשנה ז' פ"ה דפסחים כל שאינו מפורש בתורת משה רבינו ע"ה מד"ם קרי ליה וכן לשון הרמב"ם לענין מגילה שהיא מד"ם והדברים ידועים שהיא תקנת נביאים ע"כ ברש"י מגילה ועיין ברש"י מסכת ערוזין גס לקמן בסמוך: מעמד קיבוצו לכל תפלה מן הד' תפלות ועמידתן שם לתפלה ולתמנה ולבקשה ולקרות בתורה נקרא מעמד רמב"ם פ"ו מהלכות כלי המקדש:

א שם הל' ג
ב שם הלכה ג
ג תגילה ככ סס
הל' ו'
ד שם הל' ו'
ה שם הל' י"ז

קרבן מוסף אין בו נעילה בירושלים לפי שהיו טרודין במוסף שיש בו להקריב בהמות יותר מתמיד שהיא אחר אין לך מוסף בלא שתי בהמות ולא היה להם פנאי כלל שההגונים שלמעמד טרודים במוסף וישראל שבהם היו טרודים לחטוב עצים ולשאוב מים ודוחה אפי' דנעילה עכ"ל רש"י ואף ע"פ שהגבועי' אשר לא מבני ישראל היה נתונים נמונים לחטוב עצים ולשאוב מים לבית אלהי' כדמפורש בספר יהושע (ט') יתכן בעיני לומר שזה לזורך עובדי המקדש לבשל קרבנותיהם ושאר צרכיהם ופירוש למזבח ה' דכתיב ביהושע לעובדי המזבח אבל למזבח עצמו לא היו מניחים לגבועים לחטוב עצים ולשאוב מים ואין נראה לחלק בין חטיבת עצים ושאובת מים דלקרבן מוסף ולקרבן התמיד ושאר הקרבנות ובעורא ס' ח' כתוב ומן היתמי' שתן דוד והשרים לעבודת הלוים יש ג"כ לפרש לעבוד עבוד' לזורך גלוים כדי שהלוים יהיו פגוים במלכת עבודת ה' :

קרבן עמים אין בו נעילה פירש הר"ב כדברי סופרים דמי שאע"פ דתהנת נביאים היא כד"ס דמי ובגמ' ד' כ"ח ע"ב קרי לה מדאורייתא משום דתקנת נביאים היא ועיין בריש ערובין ומ"ש הר"ב דלא ירד לסוף דעתו של הרמב"ם שראה מדבריו שיש תפלה יתירה לאנשי מעמד ויהא נקראת מוסף אמת כך דעתו בפירושו ובחבורו פרק הנזכר ועמא כחז בפירושו וז"ל ואמר בתה סקדס שאנשי מעמד קורין במוסף מורה שיש מעמד במוסף וכו' והיא תפלה יתירה כו' וכתב הכ"מ שג' אחרת היתה להרמב"ם בגמרא דריש פרקין דלאות הגי' אין מפרשי' משנה דר"פ ויש יום אחד באלו הפרקים שגזשין כפיהם ד' פעמים כו' אלא דכיון במעמדות צין ביה הכי' נשיאת כפיהם ד' פעמים וגם פשטא דירושלמי משמע כהרמב"ם דאמר בריש פרקין אדתן שלשה פרקים כו' אה ש"ח תלת : אח ש"ח שיתענין במעמדות ושמתפללין ארבע ואין נשיאת כפיהם בלילה אלא ביום עכ"ל והר"ב שכתב דלא מנא כדברי הרמב"ם בירושלמי מפרש דמתפללים ארבע כלומר שיש יום שמתפללים ד' כלומר ביה"כ ולא קאי אמעמדות אבל משום שהוא מפרש בעיני אחר : לא שפיר קאמר שלא מנא וכ"ש שפסט השמועה משמע טפי כהרמב"ם : ה זמן עני הכהנים והעם שהתגדבו משלהם כו' כמ"ש הר"ב ועיין ברש ד דקלים תה שכתבתי בס' ד ונה שכתב שהביאו עמהם קרבן נדבה פי' במשג' ג' פ"א דנעילה עולת נדבה : בני ארח בן יהודה פירש גבט יהודה וכן בן בנימין פירש משבט בנימין כי אלו השני שבטים הגלו לבבל והם שעלו וכן פי' בגמרא דכני חז בן יהודה שהוא מבני יהודה ובני יונתן בן רכב הוא מבני יתרו חתן משה וזכר בירמיה סימן ל"ה * ואזכר מלאתי כך בתוספות ספ"ג דערובין : בעשרים בתמוז לפי שאותן שהתגדבו באחד בניסן ששקו עד כ' בתמוז רש"י ובני גונבי עלי בני קוצעי קציעות דבקליעות בלבד לא היו

קרבן מוסף ר"ח שיש בו קרבן מוסף לא היו קורין שום פרשה נעילה וכ"ש שלא היו קורין פרשה במוסף עצמו ולא במנחה שהיא קודם נעילה שקרבן מוסף היה דוחה אותם : קרבן עמים אין בו במנחה כלומר יום שיש בו קרבן עמים כדלקמן ואין בו קרבן מוסף דוחה מעמד של מנחה אבל לא של נעילה : כך היה רבי יהושע שונה קרבן עמים דוחה מעמד דנעילה וכ"ש שדוחה מעמד דמנחה דקרבן עמי' כהנים היה קרב קודם תמיד של בין הערבים ואם דוחה מעמד של נעילה כ"ש שדוחה של מנחה הסמוך לו : חזר ר"ע להיות שונה כדברי רבי עזאי :

קרבן מוסף אין בו נעילה קרבן עמים אין בו במנחה דברי רבי עקיבא אמר לו בן עזאי כך היה רבי יהושע שונה קרבן מוסף אין בו במנחה קרבן עמים אין בו נעילה חזר רבי עקיבא לדהיות שונה ככן עזאי : ה זמן עצי כהנים והעם תשעה בא' בניסן בני ארתבן יהוד' בכ' בתמוז בני דוד בן יהוד' בחמשה באב בני פרעוש בן יהוד' בשבעה בני יונתן בן רכבי בעשרה בני בנימין בנימין ב"ט בני יהודה בני יהוד' יעמיהם כהנים ולוים וכל מי שטעה בשבטו ובני גונבי עלי גמ' ויר' ובני בני קוצעי קציעות בעשרים בני בניפתח מאב בן יהודה בעשרים באלול בני עדין בן יהודה בא' בטבת :

שבו

תפלה יתירה בכל יום צין שחרית למנחה והיא נקראת תפלת מוסף ודבר זה לא מלאכה ולא נעילה בירושלמי : ה זמן עני הכהנים והעם כשעלו בני הגולה לא מנחו עמים בלשכה ועמדו אלו והתגדבו משלה והתנו נביאים שביניהם שאסילו לכהן מלאה עמים יהיו אלו מתגדבים משלהם וביום שמיביאים העמים מביאים עמהם קרבן נדבה ועושים אותו היום י"ט וכן כתוב בספר עזרא (נחמיה') והגורלות הפלנו על קרבן העמים וגו' להביא לבית אלהינו בעתי' מזומנים לשנה : וכל מי שטעה בשבטו וכל היה יודע עם מי ילך ילך עם בני יתוא : ובני גונבי עלי מפרש בגמרא שפעם אחת גזרו האויבים שמד על ישראל שלא יביאו בכורים למקדש והשיבו שומרים בדרכים על כך ועמדו אנשים כשרים שבאותו הדור והביאו סלי בכורים וחפז אותם בקליעות דהיינו תאנים יבשים ונושאים על כתפם עלי הוא עץ גדול עשי כעין בוכנא שכותשים בו

לא שפיר קאמר לא שפסט השמועה משמע טפי כהרמב"ם : ה זמן עני הכהנים והעם שהתגדבו משלהם כו' כמ"ש הר"ב ועיין ברש ד דקלים תה שכתבתי בס' ד ונה שכתב שהביאו עמהם קרבן נדבה פי' במשג' ג' פ"א דנעילה עולת נדבה : בני ארח בן יהודה פירש גבט יהודה וכן בן בנימין פירש משבט בנימין כי אלו השני שבטים הגלו לבבל והם שעלו וכן פי' בגמרא דכני חז בן יהודה שהוא מבני יהודה ובני יונתן בן רכב הוא מבני יתרו חתן משה וזכר בירמיה סימן ל"ה * ואזכר מלאתי כך בתוספות ספ"ג דערובין : בעשרים בתמוז לפי שאותן שהתגדבו באחד בניסן ששקו עד כ' בתמוז רש"י יבוליס

בו הדייסא והיו רגילין לכתוש בו הקציעות לעשות מהם עגולי דבלה וכשהיו פוגעים בשומרים אומרים להם אנו הולכים לעשות שני עגולי דבלה בזמנתם שלפנינו בעלי זה שעל כתפיו וכך היו מביאין זכורים לירושלים ועל שם כך נקראו בני גונבי

עלי כלומר גונבי לב השומרים בעלי שעל כתפם וזני קולעי קציעות על שם שחוטפין עגולי הדבלה במקצועות ואלו האנשים הכשרים עצמן עמדו פעם אחרת שגזרו שמה שלא להביא עצים למערכה ותקנו סולמות והיו אומרים לשומרים ליטול שני גזולות משוכך זה שלפנינו בסולם זה שעל כתפנו אנו הולכים ועל שם וכך נקראו בני סלמאים הגחולאים שהיו נותנים הסולמות אחר שעברו מן השומרים ומביאין מהם עצי למערכה וכל אלו מביאין עצים עם בני זמא : שבו בני פרעוש שניה : שלאחר שסיימו מטילין פייסות איזה באחרונה בדקתי והגורלות הפלנו על קרבן העזי :

שהיה בו הלל לפי שאחד בטבת חל בחנוכה לעולם וזמנוכה בזמרים את ההלל אבל הלל דר"ח שאין קריאת ההלל בו אלא מנהג בעלמא לא דחי מעמד ומהאי טעמא לא חשיב ר"ח ניסן דאית ביה נמי הלל וקרנן מוסף וקרנן עמים : ו ב"ז בתמוז נשתברו הלוחות שהרי בו בסיון נתנו עשרת הדברות ובו בהשכמה עלה לקבל את שאר התורה ושהה שם מ' יום ונמצאו כלם ב"ז בתמוז וכשרד שבר את הלוחות : ובטל התמיד : שלא היה שם כבשים להקריב שבהה העיר במזור : והעמיד אלם בהיכל : פליגי בה אמוראי בירושלמי : חד אמר אלם של מנשה : ובבית ראשון מיירי : וחד אמר אלם של אפוסטמוס : שהיה משרי היונים ובבית שני היה : ז שבת שחל ט"ב שבוע שחל ט' באב להיות בתוכה : אסור לספר ולכנס כל אותו שבוע : עד שיעבור התענית : ובחמישי מותרים : כשהיו מקדשים על פי הראיה וחל פשעה באב להיות בערב שבת מותרים

יכולים להגלל מהשומרים וזימוקים לזכורים כדתן במשנה ג' פ"ג דזכורים : שבו בני פרעוש שניה : נראה שהאחרונים שהביאו כל באגול לא הספיקו אלא עד אחד בטבת ולא נמצאו מי שהתגדבו : והטילו גורלות והנה אין אחד מהמביאים שהביא רק

שבו בני פרעוש שניה : באחד בטבת ל"א היה בו מעמד : שהיה בו הלל וקרנן מוסף וקרנן עמים : ו חמשה דברים אירעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז וחמשה בתשעה באב : בשבעה עשר בתמוז גשתברו הלוחות וכתל התמיד והובקע העיר : ושרף אפוסטמוס את התורה : והעמיד צלם בהיכל : בתשעה באב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ : וחרב הבית בראשונה : ובשניה ונלכדה ביתר : ונחרשה העיר : משנכנס אב כמעטין בשמחה : ז שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה : אסור לספר ומלכנס : ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת :

ערב

כך קבלנו מאבותינו : והעמיד אלם בהיכל : כתב הר"ב בירושלמי חד אמר אלם של מנשה וכו' וחילוף גירסאות איכא בינייהו דלמ"ד מנשה גורם והועמד ולמאן דאמר אפוסטמוס גורם והעמיד : וללם מנשה כתב רש"י בדמפורש בתרגום ירושלמי בפ' השמים כסאי וגו' (ישעיה ס"ו) : בתשעה באב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ : מחרש בגמרא דכתוב (בסדר ר"ב) ויהי בשנה השנית בחדש השני בשבעים בחדש נעלה הענין וגו' : ויסעו מהרה ה' דרך שלשת ימים וגו' : והאספסוף התאוו וגו' : ויאכלו עד חדש ימים : דה"ל כ"ב בסיון : וכתוב ותסגר מרים שבעה ימים הא ב"ט בסיון : וכתוב שלח לך אנשים : וכתוב וישבו מתוך הארץ מקץ ארבעים יום : בסיון : ותמוז דההוא שחל מלוי מליוהו (כמ"ט במשנה ד' פ"ק דשעועות) הא ל"ב : וח' דאב : וכתוב ויבכו כלילה ההוא דלאחר בואם : היו ט' באב : וחרב הבית בראשונה : דבמלכים (ב' ב"ה) כתוב בחדש החמישי בשבעה לחדש וגו' : וישרוף את בית ה' :

ובירמיה (ג' ב') כתוב בחדש החמישי בעשור לחדש : הא כ"ד בו' נכנסו עכו"ם להיכל : ואכלו וקלקלו בו : ובט' כמזך לחשיכה הניחו בו את האור : והיה דולק והולך כל היום כולו : בברייתא בגמ' : ובשניה דתניא מגבלים זכות ליום זכאי : ומוצה ליום חייב וכו' : ונלכדה ביתר : עיר גדולה : והיו בה אלפים ורבעות מישראל : והיה להם מלך גדול דמזו כל ישראל וגדולי החכמים שהוא מלך המשיח : ונפל ביד עכו"ם : ונהרגו כולם : והיתה זרה גדולה כמו שורבן המקדש : הרמב"ם פ"ה מהל' תענית : ונחרש עה העיר : בדכתוב ליון שדה תחרש (י"פיה כ"ו) : שנתחרשה כולה ונעשית כשדה חרושה : רש"י : ז מלכנס אפילו לכנס ולהניח כדי שילבוש לאחר זמן אסור : כדמסיים בגמ' : ופירש"י הטעמא דאסור משום דנראה במסכת דעתו שעוסק בזיכוס בגדים : ובחמישי מותרין בו [כתב הר"ב] כשהיו מקדשין ע"פ הראיה בו : ומסיים רש"י וכחל ט' באב ב' בשבת : לא אנטריך למתני דמותרין : כדאמרין בגמ' לא שנו : אלא לפניו בו' ועיין במשנה ו' פ"ק :

א מ"ט
ב מ"ח
ג מ"ז
ד מ"ו
ה מ"ד
ו מ"ג
ז מ"ב
ח מ"א
ט מ"א
י מ"א
יא מ"א
יב מ"א
יג מ"א
יד מ"א
טו מ"א
טז מ"א
יז מ"א
יח מ"א
יט מ"א
כ מ"א
כ"א מ"א
כ"ב מ"א
כ"ג מ"א
כ"ד מ"א
כ"ה מ"א
כ"ו מ"א
כ"ז מ"א
כ"ח מ"א
כ"ט מ"א
ל' מ"א
מ"א מ"א
מ"ב מ"א
מ"ג מ"א
מ"ד מ"א
מ"ה מ"א
מ"ו מ"א
מ"ז מ"א
מ"ח מ"א
מ"ט מ"א
נ' מ"א
נ"א מ"א
נ"ב מ"א
נ"ג מ"א
נ"ד מ"א
נ"ה מ"א
נ"ו מ"א
נ"ז מ"א
נ"ח מ"א
נ"ט מ"א
ס' מ"א
ס"א מ"א
ס"ב מ"א
ס"ג מ"א
ס"ד מ"א
ס"ה מ"א
ס"ו מ"א
ס"ז מ"א
ס"ח מ"א
ס"ט מ"א
ע' מ"א
ע"א מ"א
ע"ב מ"א
ע"ג מ"א
ע"ד מ"א
ע"ה מ"א
ע"ו מ"א
ע"ז מ"א
ע"ח מ"א
ע"ט מ"א
פ' מ"א
פ"א מ"א
פ"ב מ"א
פ"ג מ"א
פ"ד מ"א
פ"ה מ"א
פ"ו מ"א
פ"ז מ"א
פ"ח מ"א
פ"ט מ"א
צ' מ"א
צ"א מ"א
צ"ב מ"א
צ"ג מ"א
צ"ד מ"א
צ"ה מ"א
צ"ו מ"א
צ"ז מ"א
צ"ח מ"א
צ"ט מ"א
ק' מ"א
ק"א מ"א
ק"ב מ"א
ק"ג מ"א
ק"ד מ"א
ק"ה מ"א
ק"ו מ"א
ק"ז מ"א
ק"ח מ"א
ק"ט מ"א
ק"ס מ"א
ק"ס"א מ"א
ק"ס"ב מ"א
ק"ס"ג מ"א
ק"ס"ד מ"א
ק"ס"ה מ"א
ק"ס"ו מ"א
ק"ס"ז מ"א
ק"ס"ח מ"א
ק"ס"ט מ"א
ק"ס"י מ"א
ק"ס"יא מ"א
ק"ס"יב מ"א
ק"ס"יג מ"א
ק"ס"יד מ"א
ק"ס"טו מ"א
ק"ס"טז מ"א
ק"ס"טז מ"א
ק"ס"יז מ"א
ק"ס"יח מ"א
ק"ס"יט מ"א
ק"ס"כ מ"א
ק"ס"כ"א מ"א
ק"ס"כ"ב מ"א
ק"ס"כ"ג מ"א
ק"ס"כ"ד מ"א
ק"ס"כ"ה מ"א
ק"ס"כ"ו מ"א
ק"ס"כ"ז מ"א
ק"ס"כ"ח מ"א
ק"ס"כ"ט מ"א
ק"ס"ל מ"א
ק"ס"ל"א מ"א
ק"ס"ל"ב מ"א
ק"ס"ל"ג מ"א
ק"ס"ל"ד מ"א
ק"ס"ל"ה מ"א
ק"ס"ל"ו מ"א
ק"ס"ל"ז מ"א
ק"ס"ל"ח מ"א
ק"ס"ל"ט מ"א
ק"ס"מ מ"א
ק"ס"מ"א מ"א
ק"ס"מ"ב מ"א
ק"ס"מ"ג מ"א
ק"ס"מ"ד מ"א
ק"ס"מ"ה מ"א
ק"ס"מ"ו מ"א
ק"ס"מ"ז מ"א
ק"ס"מ"ח מ"א
ק"ס"מ"ט מ"א
ק"ס"נ מ"א
ק"ס"נ"א מ"א
ק"ס"נ"ב מ"א
ק"ס"נ"ג מ"א
ק"ס"נ"ד מ"א
ק"ס"נ"ה מ"א
ק"ס"נ"ו מ"א
ק"ס"נ"ז מ"א
ק"ס"נ"ח מ"א
ק"ס"נ"ט מ"א
ק"ס"ס מ"א
ק"ס"ס"א מ"א
ק"ס"ס"ב מ"א
ק"ס"ס"ג מ"א
ק"ס"ס"ד מ"א
ק"ס"ס"ה מ"א
ק"ס"ס"ו מ"א
ק"ס"ס"ז מ"א
ק"ס"ס"ח מ"א
ק"ס"ס"ט מ"א
ק"ס"ס"י מ"א
ק"ס"ס"יא מ"א
ק"ס"ס"יב מ"א
ק"ס"ס"יג מ"א
ק"ס"ס"יד מ"א
ק"ס"ס"טו מ"א
ק"ס"ס"טז מ"א
ק"ס"ס"טז מ"א
ק"ס"ס"יז מ"א
ק"ס"ס"יח מ"א
ק"ס"ס"יט מ"א
ק"ס"ס"כ מ"א
ק"ס"ס"כ"א מ"א
ק"ס"ס"כ"ב מ"א
ק"ס"ס"כ"ג מ"א
ק"ס"ס"כ"ד מ"א
ק"ס"ס"כ"ה מ"א
ק"ס"ס"כ"ו מ"א
ק"ס"ס"כ"ז מ"א
ק"ס"ס"כ"ח מ"א
ק"ס"ס"כ"ט מ"א
ק"ס"ס"ל מ"א
ק"ס"ס"ל"א מ"א
ק"ס"ס"ל"ב מ"א
ק"ס"ס"ל"ג מ"א
ק"ס"ס"ל"ד מ"א
ק"ס"ס"ל"ה מ"א
ק"ס"ס"ל"ו מ"א
ק"ס"ס"ל"ז מ"א
ק"ס"ס"ל"ח מ"א
ק"ס"ס"ל"ט מ"א
ק"ס"ס"מ מ"א
ק"ס"ס"מ"א מ"א
ק"ס"ס"מ"ב מ"א
ק"ס"ס"מ"ג מ"א
ק"ס"ס"מ"ד מ"א
ק"ס"ס"מ"ה מ"א
ק"ס"ס"מ"ו מ"א
ק"ס"ס"מ"ז מ"א
ק"ס"ס"מ"ח מ"א
ק"ס"ס"מ"ט מ"א
ק"ס"ס"נ מ"א
ק"ס"ס"נ"א מ"א
ק"ס"ס"נ"ב מ"א
ק"ס"ס"נ"ג מ"א
ק"ס"ס"נ"ד מ"א
ק"ס"ס"נ"ה מ"א
ק"ס"ס"נ"ו מ"א
ק"ס"ס"נ"ז מ"א
ק"ס"ס"נ"ח מ"א
ק"ס"ס"נ"ט מ"א
ק"ס"ס"ס מ"א
ק"ס"ס"ס"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"י מ"א
ק"ס"ס"ס"יא מ"א
ק"ס"ס"ס"יב מ"א
ק"ס"ס"ס"יג מ"א
ק"ס"ס"ס"יד מ"א
ק"ס"ס"ס"טו מ"א
ק"ס"ס"ס"טז מ"א
ק"ס"ס"ס"טז מ"א
ק"ס"ס"ס"יז מ"א
ק"ס"ס"ס"יח מ"א
ק"ס"ס"ס"יט מ"א
ק"ס"ס"ס"כ מ"א
ק"ס"ס"ס"כ"א מ"א
ק"ס"ס"ס"כ"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"כ"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"כ"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"כ"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"כ"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"כ"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"כ"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"כ"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ל מ"א
ק"ס"ס"ס"ל"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ל"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ל"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ל"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ל"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ל"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ל"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ל"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ל"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"מ מ"א
ק"ס"ס"ס"מ"א מ"א
ק"ס"ס"ס"מ"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"מ"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"מ"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"מ"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"מ"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"מ"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"מ"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"מ"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"נ מ"א
ק"ס"ס"ס"נ"א מ"א
ק"ס"ס"ס"נ"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"נ"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"נ"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"נ"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"נ"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"נ"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"נ"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"נ"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"י מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"יא מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"יב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"יג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"יד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"טו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"טז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"טז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"יז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"יח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"יט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"כ מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"כ"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"כ"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"כ"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"כ"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"כ"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"כ"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"כ"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"כ"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"כ"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ל מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ל"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ל"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ל"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ל"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ל"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ל"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ל"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ל"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ל"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"מ מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"מ"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"מ"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"מ"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"מ"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"מ"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"מ"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"מ"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"מ"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"מ"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"נ מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"נ"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"נ"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"נ"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"נ"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"נ"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"נ"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"נ"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"נ"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"נ"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"י מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"יא מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"יב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"יג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"יד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"טו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"טז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"טז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"יז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"יח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"יט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"כ מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"כ"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ל מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ל"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"מ מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"מ"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"נ מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"נ"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"י מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יא מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"טו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"טז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"טז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"י מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יא מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"טו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"טז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"טז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"י מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יא מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"טו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"טז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"טז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"כ"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ל"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"מ"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"נ"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"א מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ג מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ד מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ה מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ו מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ז מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ח מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ט מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"י מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יא מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"ס"יב מ"א
ק"ס"ס"ס"ס"

שני תבשילין כתב הר"ב אין אסור אלא דבר שאינו נאכל וכו' ולא התנה כן בשני תבשילין דעירוב בריש פ"ב דבינה לאין למדין זה מזה :
 רבן שמעון בן גמליאל אומר כתב הרב ואין הלכה כר"ש ב"ב וכך כתב הרמב"ם

מותרים לכבש בחמישי שלפני התענית מוכני כבוד השבת : שני תבשילין אין אסור משום שני תבשילין אלא דבר שאינו נאכל כמות שהוא חי אכל דבר הנאכל כמות שהוא חי כגון חלב וגבינה וקטניות בזמן שהיא לחה אע"פ ששגלן אין בהן משום שני תבשילין : ולא יאכל בשר ולא ישתה יין : ולא לאחר חצי היום ובסעודה המפסקת שאין דעתו לאכול אחריה סעודה קבע אבל קודם חצי היום אפי' בסעודה המפסקת אובסעודה שאינה מפסקת אפי' לאחר חצי היום שרי לאכול ב' תבשילין ובבשר ויין : רבן שמעון בן גמליאל אומר ישנה :

מאמרין ע
 חיים טושיע
 חיים תק"ג
 פ"ב
 ב"ב ק"ב

"ערב תשעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין לא יאכל בשר ולא ישתה יין רבן שמעון בן גמליאל אומר ישנה ואלא הדרו יהודה מחייב בכפיית המטה ולא הדרו לו חכמים : ה אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים שבהן בגות ירושלם יוצאות בכלי לבן שאולין שלא לבייש את מי שאין לו כל הכלים מעונין טבילה ובנות ירושלם יוצאות וחולות בכרמים ומה היו אומרות בחור שאנא עיניך וראה מה אתה בורר לך אלתתן עיניך בני תן עיניך במשפחה (משלי ל"א) שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל ויאמר תגולה מפרי ריה ויהללוה בשערים מעשיה וכן הוא אומר (שיר ג') צאינה וראינה בגות ציון במלך שלמה בעטרה שיעטרה לו אמו

תש כח של חמה שאין בה כח לביש העצים מלחוח : י"ה שבו נתנו לוחות האחרונות והוא יום מחילה וסליחה : שאולים שכלן שאלין אפי' עשירות שלא לבייש את מי שאין לו טעונים טבילה קודם שילבשו : לצי שאין כל אחת בקיאה בחברתה שמה גידה היתה : יוצאות וחולות כמו אז תשמח בתולה במחול (יב"ד א"א) : במלך שלמה הקב"ה שהשלים שלו :

החשבון מוזמן יוצאתם ומתירים כל ימי היותם במדבר ומ"ט הר"ב וכו' היו פוסקים מלכרות עמים כו' וכיון שנגמרה מלאכת ה' עשאוהו י"ט כדרך שעושין סעודה לגמרה של תורה וילפינן לה מן יעש ושתה לכל עבדיו דשלמה : מלכים (א' ז') וכן מצינו בחנוך בית ראשון ומ"ט לפי שמהו תשה כו' לביש העצים וחיישין שגדלו תלעים בעצים וכל עץ שיש בו תולעת פסול לזמנכה כדפי' הר"ב במסנה ב' פ"ו דשקלים : וביום הכפורים פי' הר"ב שבו נתנו לוחות האחרונות

ש"ז בתמוז שיבר הלוחות כדלעיל ובי"ח תמוז העגל ויחור ועלה : וארבעים יום התנפל ועוד ארבעים יום שבהן קבל לוחות אחרונות (כדמופוש בפ' עקב) חשיב י"ב דתמוז דהוה חסר בהוא שפא' ושלשים דאב' וכ"ט דאלול הרי ע"א ותשעה דתשרי הרי שמונים יום וליל זום השלים כנגד הלילה שאירי י"ז בתמוז דלא הוה בחוש שבגא' דהא ביום ה' י"ח עלה הוה ליה (ארבעים) שלמים לילה ויום ובקר י"כ ירד שהו' בתשרי רש"י : שא' נא עיניך וראה כו' היפניות שבהן היו אומרות כך שאין האשה אלא לזופי ואל תקן עיניך כו' המיוחסות שלא היו נוסחות הן בעיני רואיהן היו אומרות אל תקן וכו' שאין אשה אלא לזנים וכשיהיו בניך מיוחסים הכל קופצים עליהן בין זכרים בין נקבות כ"פ הרמב"ם והכי איתא בברייתא בגמרא : **אשה יראת ה'** שמן הסתם המיוחסות הן יראת ה' שעקר יחוסן של ישראל שאין בהן פסול ממזרות וכיוצא בזה כדמוכח ברפ"ק דקדושין והנהו חזיפין דדרי נהו כדאמרין מדחזיף כולי האי ש מ' ממזר הוא א"נ מיוחסות דהכא היינו אנשי חיל יראי ה' כדרך שקורין גם בזמנינו מיוחסים אותם שיש בהם גדולים בחכמה ויראה ושאין בהם שפחה חכמים ויראי ה' אותם בשם יקראו שאינם מיוחסים : ואמר תנו לה כו' גם זה הפסוק היו אומרות ולא שייך לומרך מאי ואומר : וכו' הוא אומר לאינה וכו' רבן שמעון בן גמליאל קאמר לה יופי' הר"ן לאינה משמע שיוצאות וחלות :

